

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

Ч.2 (118) 1998

ЖУРНАЛ
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ
ТА ІНФОРМАЦІЇ

**Різними шляхами —
до спільної мети**

ЗМІСТ

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ч.2 (118) 1998

Об'ява Головної Пластової Булави.....	1
ВІД РЕДАКЦІЇ	
Подяка	1
ДУМКИ СТАРОГО ВОВКА	
«Пластун є завжди доброї гадки»	2
ДИСКУСІЇ	
пл. сен. Теодосій Самотулка. Бездоріжжя пластового проводу: пластова трансформація	4
пл. сен. Роман Барановський. Чому Пласт досі не є членом міжнародного скавтського бюро?	12
пл. сен. Володимир Соханівський. Чи проблема характеру є актуальнішою під сучасну пору?	47
КУТОК ВИХОВНИКА	
ст. пл. Сергій Летенко. Методи виховання в скавтських організаціях	14
пл. сен. Любомир Онишкевич. Пласт і провідництво. Ведення сходин, зборів і нарад	25
З ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ	
пл. сен. Микола Попович-Назарук, пл. сен. Ярема Кучинський. Пластовий хор	32
пл. сен. Петро Саварин. Мистецька виставка, чай і «Свято Весни»	33
Інформаційна довідка про Надвірнянський пластовий осередок	35
Ярослав Максимович. Дрогобицький Пластприят у 1991-1995 роках	36
ст. пл. Артем Зелений. Враження пластової станиці Ворохти	39
Фоторепортаж з Бразилії	46
З ПОЖОВКЛИХ ЛИСТКІВ	
Уляна Старосольська. Життєвий шлях Юрія Старосольського	41
пл. сен. Роман Рогожа. Про Юрія Старосольського — пластуна	43
Юрій Старосольський	44
НАШЕ ЛИСТУВАННЯ	48
СЛОВО СЕНІОРАТУ	
Обіжник УПС	49
Відійшли на Вічну Ватру	56
ПЛАСТОВІ КУРЕНІ	
пл. сен. Юрко Даревич — Сойка. «Чота Крилатих»	57
З-ПІД ПЕРА	
Володимир Бобечко. Четверті хвилі	59

На першій сторінці обкладинки юнацтво зі Стрия на пластовому таборі.
Виховник пл. сен. Микола Ханас, ЧК

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

Дорогі Подрузи і Друзі!

Головна Пластова Булава на своїх пленарних сходах дня 25 січня 1998 року ухвалила клич на цю каденцію, який сьогодні є так актуальний та попровадить нас до 2000 року. Проголошуємо клич

РІЗНИМИ ШЛЯХАМИ — ДО СПІЛЬНОЇ МЕТИ

Цей клич підтримує ідентичність та потреби Крайових Пластових Організацій і надалі потверджує одність та ідейні засади Пласту, визначені в Трьох Головних Обов'язках Пластуна.

Цей клич дає нагоду кожному пластунові та пластунці виявити себе особисто, вибрати свій власний шлях і впливати на розвиток та покращення нашої організації, здійснюючи ідеали та мету Пласту у вихованні української молоді.

СКОБ!

пл. сен. Людмила Дармограй
Голова ГПБ

пл. сен. Христина Баранецька
Генеральний секретар

ВІД РЕДАКЦІЇ

ПОДЯКА

В сьогоднішньому числі нашого журналу «Пластовий Шлях» ми хотіли б зложити подяку одному неоспіваному героєві нашого видання — людині, яка більше, може, як хто-небудь з нас причинилась до того, що наш періодик є такий прегарний, такий привабливий на око, такий «легкий» до читання — нашому фотографові пластунові Богданові Яцишину, авторові всіх цих прекрасних фотознімок, які роблять наш журнал таким, як він сьогодні є.

Протягом майже 40 років, від початків в таборах в Німеччині в 1940 роках до часів відновлення Пласту на рідних землях України в ранніх 1990 роках, «Пластовий Шлях» був дуже «поважним» журналом. І хоч на його сторінках появлялось чимало цікавих і важливих статей і дописів, він завжди виглядав суворим, «важким», журналом для старших сеніорів. Через це його нерано читали члени УСП, як теж молодші члени УПС, а вже й не говорю про читачів з-поза рядів Пласту.

І ми тоді вирішили наш «поважний» журнал «відмолодити» — ми змінили його вигляд, його стиль, додали веселі і легкі матеріяли, але, найважливіше — додали фотографії з пластового життя-буття. Спершу ми вживали старі знімки, які нагромадились в наших архівах, але дуже скоро стало ясним, що нам потрібно нових, сучасних цікавих фотографій — безконечний приплив тих документів-ілюстрацій з живого пластування.

Через це ми так дуже вдячні є всім, хто постачав нас свіжими знімками, а зокрема — нашому неоспіваному героєві пластунові Яцишину, без якого не можна й увявити собі дальшої появи нашого журналу. Він — справжній мистець, якого фотографічні шедеври приваблюють око кожного читача «Пластового Шляху», «Скавтіngu-Пласту» чи безконечних інших пластових видань.

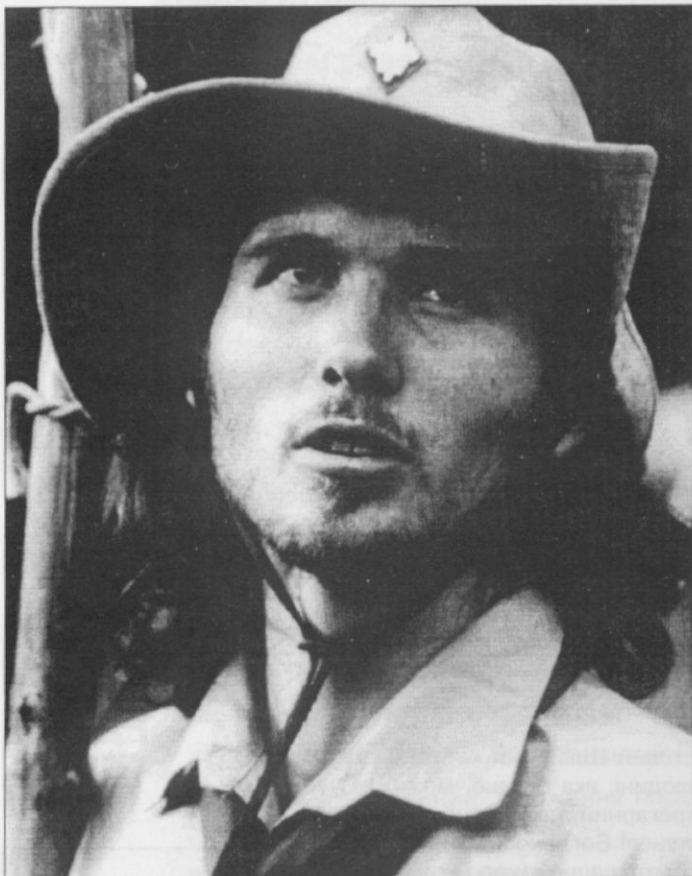
Маємо надію, що пластун Богдан буде постачати нас своїми прекрасними знімками ще багато-багато років! Ми всі незмірно вдячні йому за його високо мистецькі фотографічні картини. Це справжні скарби нашої пластової історії.

Старий Вовк

«ПЛАСТУН Є ЗАВЖДИ ДОБРОЇ ГАДКИ»

▲ ст. пл. Симон Колут, Австралія

Нещодавно я знайшов в старих шпаргалах свої старі записки з часів, коли я прийшов до Пласту і став юнаком-прихильником. Моїм впорядником був тоді славний пл. сен. Чехут, «Дід Марко» (автор книги «Рідними Пляями»).

В старому пожовклому зошиті я знайшов записки з його гутірки про 14 точок Пластового Закону. Коло кожної точки були мої, часами незрозумілі, завваги. Найкраще мені сподобалась заввага коло 14 точки Закону: «Найважливіша точка! Без цього ти не пластун!»

Цілий тиждень я роздумував над цим — чому покійний Марко вважав цю точку найважливішою? Може, це була його вдача — повна почуття гумору, повна життєрадісності, завжди повна надії на майбутнє?

А може, покійний Дід Марко мав ра-

цію? Може, це і є та точка, яка відрізняє справжнього пластуна від усіх інших людей?

Деякі люди думають, що пластувати — це є дуже «поважна справа», повна ідеології, дисципліни, різних поважних обов'язків. Але так то воно насправді не є. «Справжній» пластун має завжди усмішку на лиці, є повний гумору, є завжди оптимістичним, завжди вірить в майбутнє... «Ще так ніколи не було, щоб якимось воно не було», — каже стара львівська приказка. Для пластуна пластування є «Велика Гра», як писав Начальний Пластун Юрій Старосольський. До життя пластун підходить з вічною надією й вірою в успіх. Не даром наш обіт каже:

*З життям поборююсь, як з трудами у полі,
Мину обережно зрадливі яри.*

Або ще краще сказано в популярній пластовій пісні:

*Не схиляй голови у знеможі,
Бо зірок не побачиш тоді.*

І справді: чи можна бачити красу світу, чи можна радіти зорями чи ясним сонечком, коли людина зажурена, засмучена, пририта горем? Головна різниця між «звичайною» людиною і пластуном є в тому, що навіть в найважчій, найбільш безнадійній ситуації пластун задержує надію на краще майбутнє. Він підходить до кожної ситуації з християнською надією, з оптимізмом, з гумором. Бо ж він твердо вірить, що з кожної, навіть найбільш безнадійної біди, є вихід, і він цей вихід найде.

ЛШ'98, Україна

І на диво дивне: якщо він твердо в це вірить, то цей вихід завжди знайдеться. Чому? Бо пластун старається його найти, він працює для того, щоб його найти, він не

ЛШ'98, Україна

піддається розпуці, не схиляє очей вниз — бо під ногами побачить лиш болото безнадійності. Ні, він дивиться вгору, до прекрасних зірок, до сонця, до добра, до краси.

Скільки пластунів вижило і врятувалось із найважчої халепи і принесло добро й перемогу для свого народу — через свій вічний оптимізм, через свою незломиму віру в майбутнє, через свою вічну пластову «добру гадку»?

Цю віру, цю «добру гадку» мали і Січові Стрільці, і бійці УПА, і командир повстанців Генерал Чупринка-Шухевич, бо ж вони були пластунами. Їхня боротьба була, здавалось, зовсім безнадійною. Кожна «раціональна» людина порадила б їм: «Не тратьте, куме, сили, спускайтеся на дно». І піддалися би... Але УССи співали: «Бо війна війною, гайта-війо!» Вони сміялись в обличчя безнадійності. Вони були «доброю гадкою», і хоч гинули у війні — та вкінці таки перемогли, бо ж це завдяки їм ми маємо сьогодні Вільну Україну. Ми, їхні внуки й правнуки, ми маємо те, в що вірили наші предки, за що вони боролись, не піддавались, за що з вічною «доброю гадкою» йшли в бій, у вічний змаг...

Це ж бо підстава нашої пластової душі — пластовий гумор, «добра гадка», надія на краще майбутнє, віра в нашу перемогу. Від цього, головно, залежить наш успіх. Чи ми досягнемо нашу мету? Чи ми сповнімо наші мрії? Це є «пластовий дух», пластовий підхід до життя. Як співаємо в ще іншій пластовій пісні:

*Молоді ми, і світ нам відкрито,
Перед нами сміється земля!*

Наші батьки й діди-пластуни мали цей пластовий дух і — у висліді цього — здо-

були те, до чого змагали: свободу для свого народу, для своєї землі — України.

А що ж ми робимо сьогодні? Перед нами є велетенські завдання, можливо, куди важчі, ніж завдання наших батьків і дідів: вони мали лиш здобути вільну державу, а ми маємо **збудувати** її. Як сказав великий пророк: «Куди важче є для своєї країни **жити**, ніж за неї **вмирати**».

Наші завдання є дуже, дуже важкі, і ми конечно мусимо мати ту пластову «добру гадку», цей переможний пластовий оптимізм, щоб ті завдання сповнити. На жаль, сьогодні, в час, коли ми повинні бути повні радості, що ми перейшли перший крок і здобули нашу державність, ми попали в чорну депресію, і замість радити й працювати для нашого майбутнього, ми лиш нарікаємо: «Як нам зле, як нам недобре! Аяаяаяаяя! Світ валиться!»

Нічого не валиться. Навпаки: перед нами є сьогодні безконечні можливості, перед нами є майбутнє. Перед нами цікаве життя, повне пригод і виклику до змагань. Все, що потрібно — це лиш вирішити, що **ми собі здобудемо** те, чого хочемо, і почати над цим працювати.

І тут повертаємось до «найважливішої» 14 точки Пластового Закону. Плас-

тун не піддається, пластун є завжди доброю гадкою. Коли всі навкруги мас панікують, то пластун спокійно працює, щоб розв'язати всі проблеми, бо ж

Світ є гарний, і ми молоді!

Для нас, для пластунів, життя — це Велика Гра, а в кожній грі ми, пластуни, завжди віримо в те, що ми **можемо** перемогти і завжди **будемо** переможцями!

ЛШ'98, Україна

МО ЛШ'98
Україна

дискусії

пл. сен. Теодосій Самотулка

БЕЗДОРІЖЖЯ ПЛАСТОВОГО ПРОВОДУ: пластова трансформація ТРАНСФОРМУВАННЯ ПРОГРАМИ ПЛАСТОВОГО ВИХОВАННЯ І ДІЯННЯ

▲
Пластуни з Австралії
на ЛШШ'98 в Україні

I. Введення

Живемо на порозі XXI ст. у ситуації великих, швидких суспільних перемін, зумовлених високою технологією, що спричинили зміни у нашому бутті, зміни нашого мислення і діяння, а вслід за цим перехід від індустрією накиненого нам життя з конфліктними вартостями до інформаційного періоду з надміром інформацій, з якими загал людей не може дати собі ради, навіть маючи високу освіту. Змінилося і наше життя і мислення в Україні по проголошенні незалежної державності із переміною правлін-

ня з диктаторського на демократичне. Відновилась і діяльність Пласту, але ідею скавтського руху стали здійснювати російські «скавти», створивши «Асоціацію скаутів України» із запланованою російською політичною програмою.

Задумаймося, чи згадані суспільно-політичні зміни мали вплив на програму пластового виховання і діяння? Чи дотепершня програма відповідає і до якої міри сьогоденню?

Перш за все погляньмо в минуле, що воно нам говорить.

ЛШ'98, Україна

Сценарій 20 років: програна війна, поділ земель між окупантами, буйний розвиток Пласту в окупованій поляками Галичині, який був під неявним впливом членів підпільних організацій, що продовжували визвольну боротьбу. Виховний приціл Основоположника був засобами самовиховання, таборування, мандрівок виховати «новий люд», людину твердого характеру, та й нове суспільство, яке було б здатне боротися за незалежність України. Але в Пластовому Законі поруч рис характеру увічливої людини помітні зовнішні впливи, для прикладу інтерпретація слухняності, пластова таємниця і т.п. Заборона Пласту поляками зумовила створення підпільного пластового проводу, який продовжував ведення діяльності, обмеженої таборуванням, мандрівками, упорядкуванням стрілецьких могил і т.п. Свобідніший розвиток Пласту проходив на Закарпатті в межах чеського скавтського руху. Підсумовуючи: основне скерування було виховати нове покоління, здібне до боротьби за свободу України.

Сценарій по Другій світовій війні: велике число колишніх пластунів опинилося на еміграції, а потім на поселеннях. Виховна орієнтація проводу основно змінилася на збереження молоді для українства. Питання визволення України зійшло на другий план, хоч т.зв. «патріотичне самовиховання» продовжувалося головно вербальним і «банковим» методом. Пласт став масовою організацією «молоді» з її уявним розумінням. Знання української мови стало занепадати, а з тим і розуміння Пластового Закону, але тенденція була ніщо не міняти, навіть інтерпретацій його правил. Пласт став занепадати, але незмінні керівники із великим сентиментом передавали добру славу двадцятих

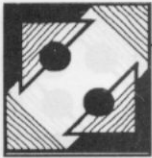
років, що сприймалося прихильно, хоч дійсність була інша.

І так пластових керівників, «випускників» стереотипного пластового виховання, несподівано заскочила незалежність України, а з тим потреба віднови в ній Пласту. Вони, хоч невідготовані, у своїй зарозумілості вважали себе самотніми справжніми пластунами, що мають керувати Пластом в Україні, який був створений в Україні і для потреб України, а не поселення. Раптом треба було переставити виховне скерування із боротьби за визволення на потребу вдержання і закріплення незалежності. Американське прислів'я говорить: «Мудрістю дім є збудований, а розумінням установлений». А тут за шість років незалежності нашої держави пластовий провід не виявив ні муд-

рости, ні розуміння у пластовому вихованні і діянні. Перед нами 2000 рік, і нам потрібне нове оформлення цілей і завдань, що були б співзвучні із сучасністю, а зокрема з потребами України і діяспори, виготовлення виховних програм, щоб приготувати вихованків і повнолітніх пластунів устоятися в непевних змінних ситуаціях, корисних чи шкідливих, що поспішно виникають у світі. Підсумовуючи, їдучи старим, скрипливим возом у сучасній комп'ютерній дійсності із конфліктними вартостями, ми далеко не заїдемо, коли мова про виховання неповнолітніх та діяння повнолітніми пластунами. Нам потрібне духовне пробудження, аналіз сучасної дійсності, а вслід за цим виховна і дійова трансформація.

Ст. пл. Степан Квас з Австралії на ЛШ'98 в Україні

II. Міркування про програмово-виховну трансформацію Пласту

Проблема виховання у сучасну пору є дуже складна і то не лише в нашій ситуації, але в глобальному масштабі. Як представляється справа з пласто-

ЛШ'98, Україна

вою програмою? Чи вона сучасна? Чи вона творить сукупність ідейних положень та виховних принципів, одну логічну цілість? Деякі нелогічності дають відповідь на це запитання: інтерпретація слухняності в демократичному Пласті, пластова таємниця у час поширення наркоманії і зловживання алкоголем, недоладне розуміння пластового самовиховання і т.ін. Чи ми пішли за зазивом Дрота: «Будьмо піонерами поступу»?

Недомагання наявні. Їх треба направили. Слід вибрати декілька найважливіших і у виховних процесах та діяннях їх виправляти, беручи до уваги потреби окремих пластунів, наших родин, церков, нашої спільноти та молоді держави, яка бореться із зuboжінням, спричиненим великою мірою нечесною поведінкою ряду наших властей імущих. Є наявні лише спорадичні вияви чесних локальних керівників, що організують буття своїх громад з думкою про добро їх жителів. Отже, що нам бракує — чесних людей, відданих праці для народу. Тому одним із наших перших завдань є зосередити нашу увагу в Пласті на виховання моральних вартостей, незважаючи на те, що вони конфліктні, у пластунів, що грали б «чесну гру», виявляли пластову поставу.

Багатьом громадянам нашої держави незалежність є байдужа. Їм все одно, Україна чи Росія, Київський Патріархат чи Московський, щоб «сало та горілка були». Та є ще й комуністи та деякі соціалісти, що хочуть відновити Советський Союз. Що це все означає? Національна свідомість недомагає. Висновок — треба повести національно-освідомлюючу діяльність, щоб були захисники нашої землі, свідомі воїни Українських Збройних Сил, свідомі і чесні прикордонники, члени Верховної Ради, сповнені патріотизму.

Та особливо важливим виховним скеруванням треба уважати самозбереження в аспектах індивідуальному, родинному, пластовому, національному, щоб створити таку якість буття, що уможливить людям добре жити й не втікати з України для заробітків у чужі країни, спортивні клуби і т.ін. Ключеві вислови в процесах самозбереження: любов, етика, економіка, екологія, здоров'я, наука, самовиховання.

Підсумовуючи: поряд з іншими аспектами виховання у сучасну пору нам слід зосередити нашу увагу на таких: самозбереження, моральні вартості, піднесення національної свідомості у пластовому довікеллі чи деінде. Здійснимо ці завдання, коли виготовимо реальний план дій на коротшу й довшу мету, а в першу чергу для новачат, майбутніх лідерів.

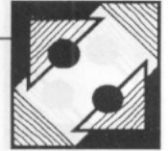
III. Суттєві виховні скерування у сучасну пору

В основному мова буде про виховне скерування для неповнолітніх пластунів, а програма для повнолітніх — це окреме питання для обговорення. Перед нами запитання: що робити, хто буде здійснювати програму, як діяти, щоб перевести такі першого значення аспекти сьогоденного діяння:

ЛШ'98, Україна

1. Аспект самозбереження.
2. Аспект конфліктних вартостей — релігійно-моральне виховання.
3. Аспект національного і державотворчого виховання.
4. Аспект вишколу виховників і візійних лідерів.
5. Аспект програми для повнолітніх пластунів включно з довічним самовихованням.

1. До аспекту самозбереження

Закон самозбереження існує в природі. Суттєвим для бажання і постанови жити є постава — підсвідомий чи свідомий психічний стан, без якого самозбереження є безуспішне. Вона стосується так до фізичного самозбереження індивіда в ситуації дикої, безлюдної місцевості чи уміння вижити в період непевного буття в майбутньому на нашій планеті, як також до самозбереження культурного чи національного. Передумови успіху: свідомо й доцільна дія, відповідна підготовка та план дії. У підготові важливий психічний фактор, набуття необхідних умінь і звичок у результаті активної участі в запрограмованих діях з метою розвивати індивідуальні та групові знання і вміння (сенс спільноти, збереження мови і традицій, почуття солідарності, потреба інформації та комунікації і т.п.). Ці знання пластуни можуть набути на заняттях у місцевих клітинах під час шкільного року та на таборах.

2. До аспекту конфліктних вартостей — морально-релігійного виховання

Питання вартостей у Пласті суттєве в процесах формування характеру. «Що ж стосується характеру і поведінки пластуна, — пише молода пластунка Катерина Горбач з Німеччини, — то ці вимоги виявилися частинно далі лише ідеальними. Сьогодні молода людина вивчатиме, що правда, напам'ять, які прикмети повинен мати пластун, але одночасно трактуватиме їх як історичний курйоз, хоч назовні не буде того виявляти» (Пластовий Шлях, ч. 1, 1968).

Сьогодні говоримо про кризу вартостей. Зумовили її короткозорі нечесні, корисливі індустріальні керівники, що не дбають про якість життя працюючих, про здоров'я людей, зокрема дітей і молоді, й облудними способами приваблюють їх кури-

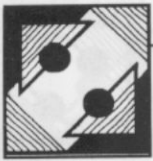
ти тютюнові продукти, приймати наркотики, навіть на «Інтернеті» пропагувати порнографію і т.ін., не говорячи вже про низької якості фільми, реклами, що руйнують внутрішні моральні якості, і в результаті молоді люди не знають, що добре, а що зле, не знають норм статевої поведінки і т.д. Сучасна молодь більше цінує комерційні продукти, як людські почуття. Згаданий попередньо Р.Кіддер, ЗСА, у своєму клопотанні про «Глобальний занепад етики і морали» перевів інтерв'ю з 24 мислителями світу і прийшов до висновку, що такі 8 універсальних якостей формуватимуть наше майбутнє: любов, правда, справедливість, свобода, злагода, толерантність, відповідальність, пошанування життя. Чи висновок Кіддера не є вартий нашої задуми?

А в Україні не є веселіше. Є вже багато корисливих людей та владущих, що дбають більше про себе, як про виплату працівникам заробітної платні, про пенсіонерів і т.д., що зумовило зубожіння загалу, а на тому терплять родини із численними розводами, передаванням дітей до сиротинців, із п'янством і т.ін.

Що ж нам робити? Яке виховне скерування слід нам узяти? У першу чергу

треба поновити Пластовий Закон. Самовиховання допоможе нам утратити старі набуті навички, змінити стиль життя особистого, суспільного і політичного новими способами діяння. Уже з дитячого віку навчати дітей, що добре, а що зле (для прикладу, списування задач, говорення неправди і т.ін.) шляхом новацьких розмов, «новацької майстерні», додержування правил у грі, від-

ДИСКУСІЇ

повідного одягу і поведження між людьми, поширення розуміння Заповіді Божої «Не вбивай» на самовбивання питтям алкоголю, прийманням наркотиків, моральним руйнуванням других порнографією і т.п. Нам треба навчитися жити скромно, без претензій на розкоші, вдержуючи баланс духовного і матеріального. Ставлення до свого

▲ ЛШ'98, Україна

життя, до родини, спільноти, української держави формується вже в новацтві. Коли ми витворимо у наших вихованків ентузіазм щодо мети, вона буде здійснюватися. «Без мети ви крутитеся кругом. А без ентузіазму ваші цілі не мають значення» (Максвел Мальтц).

3. До аспекту національної свідомості — патріотичного виховання

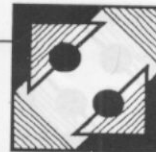
Питання патріотичного виховання у Пласті у сучасну пору треба розглядати з двох точок зору, а це України та поселення. Вони різняться до деякої міри ідеологічно і програмово, вимогами. Уривок листа пластуна з Києва недвозначно ілюструє цю справу: «А нещодавно у нас в Україні було змінено юнацькі проби за взірцями діаспорних вимог. Мене це особисто засмутило, оскільки ці нові віяння абсолютно не враховують специфіку і потреби України, а тому ці проби юнацькі занадто низькі для України. Хоча й старі вимоги потребували змін, але ж не такого спрощення. Якщо на вигнанні Пласт перетерпів певних змін в обороні своєї українськості, то на рідних землях він має носити наступальний характер, а тому будь-яке

зниження вимог — це крок до низу. Пласт, я в тому переконаний — це лет у вись!»

З уваги на обмежений обсяг статті висловлені міркування стосуватимуться в основному Пласту в Україні, хоч засадничі, теоретичні положення визначено так само. Національна свідомість стосується до нації, яку слід визначити для кращого порозуміння. Нація — це конкретна історична форма спільноти людей, об'єднаних єдиною мовою і територією, значними внутрішніми економічними зв'язками, певними рисами культури і характеру. Незалежна нація з управлінням політичної влади — це вже держава. Мова, територія, культура — суттєві елементи патріотичного виховання. К.Д. Ушинський (1824-1871) вважав рідну мову за наймогутніший засіб виховання і навчання, а український мовознавець О. Потебня (1865-1891) твердив, що слово вміщає в собі не лише значення, але й набутий досвід індивіда і народу. На думку В.Г. Вандербурґа (1985), мова є фундаментальною у творенні сус-

▼ ЛШ'98, Україна

пільно-культурного середовища немовлят і дітей. З точки зору суто української, «Хата» — це ідеал українського патріотизму» (Юрій Липа). А що є суттєве? Це любов. «Любов є початком і кінцем виховання. В атмосфері любови зароджується батьківщина» (Петер Шмідт). Григорій Ващенко розрізняє стихійну, неусвідомлену і свідому любов. У родині формується себезбереження — ідентичність охоплює в одне ціле біологічні (успадковані), культурні, психологічні та соціальні елементи. Національне виховання слід зачинати з любови до батьків. А вона має бути дійова. Родинну любов слід скерувати на любов батьківщини, що проявлятиметься у самовідданій дії для народу, щоб розвивати його культуру, його добробут і бути готовим для захисту держави.

Патріотичні почування закріплюються у Пласті, у церквах, школах. Але, щоб полюбити, треба пізнати себе, набувати знання про Україну, зберігати звичаї Різдва, Великодні, святкування Шевченкових та національних роковин тощо. Пам'ятаймо зазив Митрополита Андрея Шептицького:

«Народе мій, пізнай своє минуле, пізнай свій народ, пізнай свою Церкву непоборну, тоді пізнаєш сам себе і будеш знати на все своє життя, ким ти є». Неоднаковий рівень національної свідомості у нашому народі, коли мова про західні й східні області, що були довше під московською окупацією. До речі буде подати інформацію із листа з Івано-Франківщини: «На Різдвяні свята в нашу область приїжджав Пустошойтенко з дружиною і дружина Президента. Побували в Галичі, Крилосі... були в Ко-

сові та Верховині, дивились на Різдвяні обряди. Дуже їм все сподобалось. Ще такого не бачили». Отож, ефективним засобом для себепізнання є спільне святкування Різдва та інших свят, а також спільне таборування у Карпатах з дітьми із східних та південних областей. Новацтво в процесах відбудовання істо-

ричних ігрових комплексів не лише формуватиме свої характери, але дійовим методом набуватиме знання про наше минуле, сучасне, нашу культуру, а також стосовно нашого майбутнього.

Є ще й інші засоби й способи для піднесення рівня національної свідомості, а це відповідні телевізійні програми, спортивні змагання, суперництво хорів і т.ін.

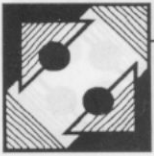
4. До аспекту вишколів виховників і візійних лідерів

Проблема виховників у Пласті ніколи не була задовільно розв'язана, хоч вони відбували вишколи. Технічного пластування, що є головним предметом програми вишколів, сьогодні вже замало. Стереотипи зараз малоцікаві, бо постійні суспільні зміни приносять завжди щось нового і кінцевого для якості буття. Щоб те нове нас не заскакувало, нам слід приготувляти вихованків для майбутнього, побудованого на принципах життя. Як? Навчанням критичного й альтернативного мислення, утворюванням свідомості етичних стандартів і моральної поведінки та почуття самопошани, а при тому не забувати про технологічні знання і вміння, комунікаційні та інформаційні вміння, а також про колективну мудрість, що зберігається в

Командант ЛШ'98 пл. сен. Богдан Гасюк
і Шеф Штабу ст. пл. Роман Онурійів

ЛШ'98, Україна

ДИСКУСІЯ

нашій культурі. Життя є процесом безконечного розгортання, а це зумовлює зміни, до яких треба зайняти становище і в міру потреби їх інкорпорувати. Щоб іти з духом часу, з допомогою приходить нам самовиховання, яке є довічним процесом навчання і назрівання, починаючи в Пласті із новацтва. Значущою є думка Юрія Липи: «Розширення, зміцнення і усвідомлення сильних сто-

▲
ЛПШ '98, Україна

рін цього (українського) характеру — є поступ» («Призначення України»).

Наше виховання має бути свідомим. Як це розуміти? Що даними способами й засобами ми хочемо досягти. Та передумовами успіху є знання розвиткових процесів вихованка, що допоможе виховникові створити здорове, цікаве, творче й безпечне середовище для його розвитку. Отож, «практика вимагає теоретичного підґрунтя, в іншому разі вона поринає в туман "спроб і помилок"». (Єжи Дармаш, Сучасність, ч.7-8, 1994). Думка В. Сухомлинського є ще виразніша: «Без знання дитини, без глибшого розуміння всієї складності явищ, які відбуваються в її душі, виховання стає сліпим і тому беззмістовним» (Вибрані твори, V, 204).

У дусі свідомого і сучасного виховання нам необхідно вишколювати компетентних виховників і візійних лідерів, які є «архітектами майбутнього організації» (Б. Нанус). Та питання цих двох типів вишкোলів потребує окремого обговорення.

До речі буде висловити декілька зауважень на марґінесі вишкোলів. Беручи до уваги постійний наплив нових ін-

формацій, наші вишкільні програми мусять бути гнучкі, інакше, з думкою Дж. Гарднера (The Futurist, 11-12, 1996), ми готуємо для себе пастку зафіксованими поглядами і способами мислення, що здержує нас у прогресі. Отож, ми не можемо чекати десятками років на зміни програм, а постійно, що 3-5 років їх перевіряти і в міру потреби поновлювати. Ще й інша наша звична опінія стосовно вишкোলів вимагає зміни. Ізольований триденний чи навіть тижневий вишкіл не має більшого значення, якщо його учасник по вишколі не продовжує збагачувати його знаннями і досвідом самовиховним процесом. Такі короткі вишколи можуть бути корисними для започаткування постійного навчання. Але це зобов'язує виховника до серйозної праці, відповідної поведінки, витримки, ентузіазму набиратися досвіду, уміння і знань для виховної майстерності, маючи при тому виразну мету, візію майбутнього і свідомість вартостей, а також психологічну підтримку й скерованість зі сторони провду Орлиного Круга чи Скобиного Круга.

5. До аспекту програм для повнолітніх пластунів

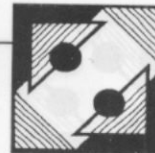
Вона не існує. Поодинокі курені щось роблять, відокремлено, неузгіднено. Поодинокі пластуни діють як індивіди з власної волі чи амбіції.

Отож потрібна програма діяння повнолітніх пластунів не в стилі юнацькому, а зрілому, національно-державницькому, не говорячи вже про опрацювання пластового самовиховання, бо професійна самоосвіта це не пластове самовиховання. Згадані проблеми потребують окремого обговорення.

IV. Дещо про планування і здійснювання програми пластового діяння

Жоден компетентний виховник не здійснить успішно виховної програми без плану, як також організація без плану не може розвиватися, здійснювати свою мету. Для цього в сучасних організаціях існують плановики, що є обізнаними із дійсним станом і потребами організації, а також мають візію її майбутнього, виробляють основний план для цілої організації на коротшу й довшу мету, даючи відповідне ске-

ЛПШ '98, Україна

рування для діяльності на майбутнє, а проводи схвалюють їхній план.

У ситуації теперішнього Пласту повинен бути виготовлений уладовими плановиками загальний план діяння першої і другої ваги для всіх уладів, окремо для потреб України і окремо для потреб діаспори, беручи до уваги регіональні тенденції країв, і також не лише організаційні і діяльностеві, але й фінансові його аспекти. На основі цього загального плану кожний улад опрацьовує детальний план для себе, враховуючи свою специфічність. У випадку браку таких плановиків це завдання мусять виконати компетентні члени уладових проводів, що є свідомі потреб свого уладу і мають візію майбутнього діяння. У процесах складання планів вони мусять добре розуміти альтернативи і консеквенції дій, зосередити свою увагу на щоденних процесах, маючи на увазі, чи потреби можуть бути зреалізовані в запланованому часі при фінансових можливостях.

Перед складанням плану слід провести об'єктивну аналізу сучасного стану Пласту, виявляючи недоліки й потреби так діаспори, як і України, і виховні скерування у XXI ст. На думку Честера Пірс, педагогічне скерування буде зосереджене більше на вихованні кооперативності, як до тепер суперництва, більший натиск на групово зорієнтовану спільну дію, як на індивідуально зорієнтоване суперництво. Анді Пейдж передбачає інформаційну добу як період дбайливості і турботи один про одного і навколишнє, звідси наголос на екологічну увагу, на якість буття, доброзичливе ставлення до нас самих і наших культур. До речі буде пригадати, що В. Сухомлинський уже раніше був речником згаданих ідей.

Плани мають здійснювати компетентні виховники із зрозумінням тих планів і з ентузіазмом, використовуючи нові методи виховання. Їм необхідно залишити вербальний метод і на банковий зразок накопичувати теоретичні знання без емоційного пов'язання, а заступити його дійовим методом та довічним пластовим самовихованням. «Виховання, що спонукає до самовиховання — це і є... справжнє виховання» (В. Сухомлинський).

У процесах реалізації програм потріб-

на контролю стосовно їх виконання виховниками. Звіти річні не виявляють достатніх інформацій щодо здійснювання програми та її результатів. Особиста контролі на місцях дає краще уявлення про хід і висліди виховання та доцільності й успішності програм.

V. Підсумки та заключні думки

Подані міркування з'ясовують план трансформаційного і зараз щоденного діяння пластунів з метою розвитку Пласту та побудови державності. Передумови успіху в реалізації плану та творенні «нового люду» такі:

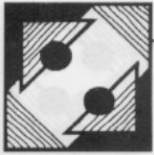
1. Об'єктивне вивчення дійсного стану Пласту в Україні та діаспорі.
2. Поновлене з'ясування ідейних залогів Пласту (визначення, Пластовий Закон і т.ін.).
3. Потреба нової реальної структури Пласту згідно з його дійсним станом.
4. Запланування програми пластової трансформації і її реалізація.
5. Використання сучасних методів виховної праці.
6. Вишкіл компетентних виховників та візійних лідерів.

Коли нам вдасться з успіхом здійснювати наші програми, тоді виростатиме новітня людина, з пластовою поставою, з постійним самовдосконалюванням, з почуттям власної гідності, не-

терпима до зла і неправди, технологічно грамотна. Через деякий час виникне новітнє громадянство, яке зуміє закріпити і оборонити державний лад і буде відповідальне за якість буття народу та його майбутнє.

(Закінчення буде)

пл. сен. Роман Барановський, ЛЧ

ЧОМУ ПЛАСТ ДОСІ НЕ Є ЧЛЕНОМ МІЖНАРОДНОГО СКАВТСЬКОГО БЮРА?

Останнім часом були спроби і серйозні намагання пластового проводу добитися членства Пласту у Міжнародному Скавтському Бюрі. Голови ГПР і ГПБ відбули поїздки до Женеви, де вели розмови з керівниками МСБ у справі прийняття Пласту до МСБ. Однак ця справа затихла і вже від довшого часу нічого не згадується у пластовій пресі про це. Мовчанка, як це звичайно буває, породжує хвилювання і різні здогади.

У МСБ обов'язує, як відомо, державницький принцип, тобто Бюро приймає в члени тільки державні скавтські організації, до яких, на думку Бюра, повинні включатися недержавні скавтські організації. Тому і Пласт на рідних землях, під окупацією Польщі, не був визнаний і не належав до МСБ.

Але ситуація докорінно змінилася. Від часу проголошення незалежності і відродження Української Держави минає вже сім років, а справа членства

Не претендуючи на якісь вичерпні інформації, тільки на підставі дотеперішніх спостережень, спробуємо розглянути цю замотану справу. Тут варто нагадати дещо з минулого Пласту. Пласт на рідних

землях, хоч і під польською займанщиною, буйно розвинувся у сильну організацію української молоді до 1930 року, коли польська влада заборонила діяльність Пласту. Пласт пішов у підпілля.

Внаслідок некорисного для нас ходу Другої світової війни більшість пластунів і пластунок покинули рідні землі і опинилися на терені Німеччини і Австрії. І тут вони не змарнували свого часу, але відновили пластову діяльність і проводили її з великим успіхом до Пластового Конгресу в Ашафенбурзі, Німеччина, 1948 року, на якому завершено другий етап розвитку Пласту. У той час були спроби увійти до МСБ. І хоч тоді лежало на нас клеймо недержавного народу, все ж таки наші зусилля стати членом МСБ в Лондоні були доволі успішні.

Ми вирушили у дальшу мандрівку до Великої Мети. Розбрівшись по різних країнах і континентах, ми поселились в Австралії, Англії, Аргентині, ЗСА, Канаді, Німеччині. Скоро постають пластові з'єднання в різних країнах поселення. Пласт щораз більше набирає сили і проводить свою виховну роботу на благо української молоді і української спільноти.

Учасники мистецького табору «Метаморфози» в Україні, 1998

Пласту в МСБ далі невідома. Зацікавлене пластове товариство хотіло б знати про стан речей і, коли недержавницький принцип вже відпав, які інші перешкоди існують на шляху прийняття в члени МСБ.

І знову постає згодом справа прийняття Пласту в члени МСБ. МСБ пропонує включатися в скавтські організації даних держав. Пластовий провід відкинув таку концепцію і зробив правильно, бо до цього часу, якщо б ми увійшли до скавтських організацій країн нашого поселення, Пласт давно перестав би існувати і був би зліквідований.

Пласт упродовж свого існування проходив різні фази і етапи. Бували важкі часи, але були теж і радісні хвилини. Навіть у найтяжчих часах ми, пластуни, ніколи не зневірювались і, овіяні шляхетними пластовими ідеями, побідно пройшли довгий шлях нашого існування.

Ми вдержали пластову ідею несплявленою і з проголошенням незалежності і відродженням Української Держави у 1991 році перенесли цю ідею на рідні землі, де

сомольців. «Гарцежи» відкинули цю пропозицію і заявили, що не можуть на це погодитися, бо та більшість відкинула у Присязі вірність Богіві.

МСБ воліло мати в своєму членстві більшість, дарма, що з колишніх комсомольців, бо це півмільйонна армія, ніж неповних десять тисяч колишніх «гарцежів».

З цього можна зробити висновок, що тут переважив і домінував вже не державницький принцип, але матеріальний.

Подібна ситуація загрожує Україні. Якщо Пласт в Україні начислював би не

Пласт зродився. За нами 85-ліття Пласту, яке ми гідно відзначили минулого року.

І знову постало актуальне питання нашого членства у МСБ. І знову почалися митарства пластового проводу у цій справі. Однак поки що справа не є вирішена.

Може, відповідь найдемо у дуже вимовних подіях, що мали місце в Польщі. Там перед війною існувала скавтська організація «Гарцежи». Вона була, як державна організація, прийнята в члени МСБ.

Ситуація в Польщі змінилася. Із давніх «гарцежів» залишилося приблизно 10 тисяч. Натомість створилася нова організація із колишніх комсомольців, які назвали себе скавтами і яких начислюють приблизно півмільйона. Вони оподаткували себе по одному долярові від члена, з яких користає МСБ.

МСБ прийняло цю організацію в члени, а колишнім «гарцежам» сказали приєднатися до більшого гурту колишніх ком-

кілька тисяч, а 50-100 тисяч членів, то ми напевно не потребували б впрошуватися до МСБ, але МСБ просило б нас увійти в члени.

Такі міркування на цю тему. Якщо вони неправильні чи помилкові, то пластове товариство було б раде довідатися правильного наświetлення.

Мистецький табір «Метаморфози» в Україні, 1998

Мистецький табір «Метаморфози» в Україні, 1997

ст. пл. *Сергій Летенко*

МЕТОДИ ВИХОВАННЯ В СКАВТСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ (ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ПРИНЦИПИ СОСР І УКРАЇНСЬКИЙ СКАВТІНГ)

*Скавтінг — це не темна, тяжка
мудрість, він радше весела гра.*

Р. Байден-Пауел

Ідея Байден-Пауела по суті не була чимось новим, зовсім оригінальним. Ні ціль, якій служить скавтінг, ні шлях, що веде до кращого завтра через виховання молоді, ні навіть окремі засоби скавтіngu — це не винахід Бі-Пі. Він мав приклади різних намагань і, як еkleктик, користувався ними. Та майже повністю оригінальна його метода — і прекрасне, органічне сплетення тієї методи з завданнями скавтіngu. Скавтінг — це передусім рух молоді, це гра, що виховує добрих громадян і щасливих людей, зазначав Ю. Старосольський (Ю. Старосольський, Велика Гра). Найпершим об'єктом скавтської методи є людина як шлях до дальшої мети. Це значить, що головним завданням скавтіngu є виховати таку людину, як її пот-

▼ ст. пл. *Христя Бойчук*
і ст. пл. *Роман Бойчук* з Австралії

тичній. У ідеологічній площині скавтінг прищеплює своїм членам підставові людські та християнські засади: допомоги іншим, праці для громади, самоповаги, шанування людської гідності, святости людського духа, пошани до інших, почуття справедливості, загальної братерськості і багато інших вселюдських принципів, які є підставою демократичного суспільства. В практичній площині скавтінг дає молоді знання демократичних принципів через його структуру і організаційну побудову, через систему малих груп, через щоденне засвоювання практики: як діяти в гурті, як планувати і впроваджувати в життя прак-

▲ Учасники СОСР, Київ, ШІБ'98, Україна

ШБ'98, Україна

▲ тичні акції, як проводити вибори, як переконувати інших у доцільності вибраного курсу дії тощо. Таким чином, скавтінг виховує індивідуальну особистість, людину, яка має власний погляд на справи і не боїться його висловити, намагається переконати інших у правильності своїх думок.

Своєю програмою скавтінг дає молоді:

1) нагоду розвивати таланти (всесторонність програми), нагоду пізнати себе і випробувати (мандрівки, проби);

2) нагоду співжити і спілкуватися в гурті, тим самим виробити вміння спілкуватися з ровесниками і дорослими;

3) нагоду брати відповідальність на різних постах (Т. Джулинська. Самодисципліна).

Радянські педагоги весь час закидали скавтіngu його буржуазну суть, його завдання виховати еліту капіталістичного суспільства. Чи мали вони рацію? Бо справді, скавтінг вважається елітарним рухом молоді, бо має завданням готувати нову людину — провідника суспільства у всіх галузях життя: не лише у політиці, а й у культурі, науці, економіці, торгівлі тощо, але елітарність ця є не за умовами вступу, що малося на увазі, а за умовами перебування, бо скавтінг вимагає від учасників неабиякої праці над собою, сили волі і витривалості.

Метод скавтіngu, тобто система засобів і дій, що використовуються для досягнення мети, ґрунтується на психічній природі молоді і впливає з її потреб і зацікавлень. Скавтський метод є системою прогресивного виховання і включає в себе такі складові:

1. Обіцянка і Закон (моральний кодекс), де об'єднані базові принципи скавтіngu.

2. Діяльність на відкритому просторі, спілкування з природою, що допомагає відчути себе частинкою макрокосму, зрозуміти мудрість навколишнього природного світу.

3. Служіння іншим — що значить плекати почуття відповідальності, намагатися зрозуміти інших, гуманні ідеї, вирозуміти свою причетність до стилю життя інших людей, змусити себе ввійти у справи світу, брати участь у дискусіях і обмінах думками про нове життя-ве існування.

4. Праця в малих групах (система гуртків), що, будучи першим життєвим досвідом, дає підстави визнання своєї суспільної значимості, а через це — своєї приналежності до світового співтовариства, можливість розділити відповідальність і турботи, радості й печалі з кожним членом гуртка (патруля), що є першим кроком до взаєморозуміння.

5. Навчання через діяльність — скерування до активного життєвого включення у різних ситуаціях і всюди (у грі, теоретичній дискусії, реальних ситуаціях тощо), що дає можливість ідентифікувати себе з іншими, перевірити свої можливості на практиці.

6. Самовиховання і самодисципліна — у Великій Грі в скавтінг молодь свідомо бере на себе відповідальність за своє виховання, знання, здоров'я,

за майбутність свою, а відтак — і свого народу. Юнак, вдягаючи на себе однострій, стає часткою більшого, і це має вплив на його розвиток.

Скавтський метод сприяє перш за все формуванню особистості, він спря-

ШБ'98, Україна

КУТОК ВИХОВНИКА

мований на всі вікові групи, що входять у скавтінг, але застосовується із врахуванням особливості розвитку кожного вікового об'єднання. Скавтський метод задовольняє у першу чергу потреби скавтських груп, і, відповідно, в цьому контексті можна виділити такі рівні:

▲ ШБ'98, Україна

а) пізнавальна діяльність із врахуванням вікових і статевих відмінностей;

б) системи навичок і вмінь: наявність здатності використовувати отримані знання на практиці;

в) поведінка: адаптація і поведінка дітей та молоді у всіх аспектах життєдіяльності відповідно до обраних цінностей.

Скавтінг ще називають Великою Грою. Це справді є єдине ціле і, поки існує скавтінг, він робитиме щасливими дітей через гру. Теорія гри розроблена достатньо давно і широко використовується у практиці виховання. Гра не обов'язково мусить бути дитячою забавою, це більш серйозно. Психологи вважають, що якщо діяльність має в собі елементи гри, вона має більш ефективні результати. Гра — це фактор, який допомагає особистості відкривати для себе навколишній світ, гра вирішує конфлікти особистості з навколишнім світом, вона сприяє розвитку фізичного, інтелектуального, соціального потенціалу особистості, її емоційної сутності.

Розглянемо кожен з елементів скавтської методи, зазначивши їх найголовніші моменти.

Обіцянка і Закон

Через них молода людина добровільно приймає певний кодекс поведінки і бере на себе перед своїми однолітками відповідальність бути вірним даному слову. Постійна ідентифікація з цими етичними цінностями поєднана з діями в ім'я досягнення ідеалів (діями, що виконуються з прагнення «робити найкраще»), є найбільш ефективною формою розвитку молоді. Принагідно зауважимо, що у скавтських обіцянках завжди присутня ідея віри в Бога і служіння Батьківщині. Це базові складові скавтіngu. Плекання релігійності разом з етичними принципами відіграє три важливі функції: по-перше, це відродження віри в ідеали, що не дає людині «заземлитися» у матеріальних потребах і надає їй богоподібності, зав'язуючи вихід темним силам її душі, плекаючи щось вище, ніж матеріальні статки, віру в ідеали добра, а звідси — в саму себе. По-друге, релігія виступає надійним захисником загальнолюдських морально-етичних вартостей. Скеровуючи до Вищого Авторитету, вона регулює співжиття між людьми і народами, підкреслює значущість людини, що відповідає ідеям демократії, прав і свобод людини. І по-третє, релігія через національну Церкву сприяє збереженню національної ідентичності (О. Вишневський).

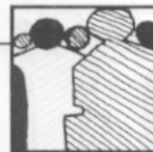
Служіння Батьківщині скеровує виконувати історичну місію на землі, закладає розуміння цілі життя і наповняє його змістом.

Діяльність на відкритому просторі, спілкування з природою

Із часу виникнення скавтіngu мандрівкам і таборам (скавткемпам) надавалося величезної ваги. Згадаємо, що скавтінг почався табором на природі, на о.Броунсі,

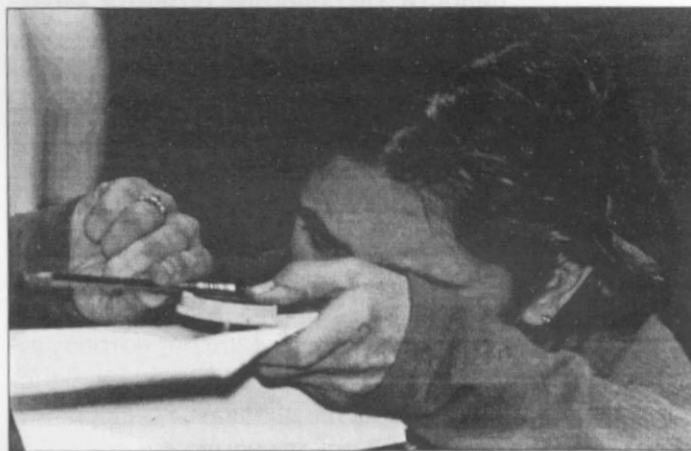
ШБ'98, Україна

де Байден-Пауел зібрав кількадесят хлопчиків для життя у природі. Природа є найкращим доказом існування Бога і найкращим місцем спілкування з Ним. Це один із найцікавіших способів пізнання нового. Саме з точки зору інтелектуального розвитку чисельні проблеми, що виникають при житті в природі практично без допомоги технізованих засобів цивілізації стимулюють розвиток творчих здібностей молодих людей і дозволяють вирішувати проблеми, базуючись на комбінації елементів, які при надзорганізованому житті у великих містах неможливі. З точки зору суспільного розвитку, групові дії стосовно подолання труднощів, колективна боротьба за задоволення життєвих потреб створюють надзвичайно ефективні зв'язки між членами групи, що дозволяє їм повністю усвідомити значення і важливість життя у суспільстві (Фундаментальные принципы Всемирной Организации Скаутского Дви-

Служіння іншим

Цей принцип є основною особливістю скавтингу тому, що відрізняє його від інших рухів дітей та молоді. Бути актив-

ним членом спільноти вже зараз, не очікуючи, поки ця спільнота сама захоче визнати тебе своїм повноправним членом, в міру своїх сил і можливостей робити свій внесок у розвиток суспільства, підтверджуючи не словами, але ділом свою реальну повноправність. Заповідь служіння іншим впливає із самої християнської суті скавтингу.

Праця в малих групах

Базовою формою діяльності в скавтингу є мала група. У сучасному скавтському русі є різні назви малих груп, але усталеною є назва патруль (гурток).

Перевага малих груп як аґентів соціалізації в тому, що вони сприяють інтеграції молоді у суспільне життя, це вже давно визнано суспільними науками. У цьому сенсі дане положення виступає як доказ визнання того факту, що подібні стосунки мають місце у групі одностаттєвих на початковому рівні.

Невелика кількість учасників, тривалий характер зв'язків, ідентифікація усіх членів групи з цілями через знання, які мають інші члени групи, відношення взаємооцінки у межах групи, поєднані з почуттям свободи і спонтанності дій, а також факт, що соціальний контроль відбувається неофіційно — все це являє собою ідеальне середовище для молоді, що є залученою у процес переходу у старший вік (Фундаментальные принципы ВОСД).

ШБ'98, Україна

ження). У дружньому середовищі виробляється почуття дисципліни, набуваються різні вміння, черпаються сили для тіла і духа. Скавкемп є підсумковим завершенням цілорічної самовиховної праці скавтів. Також це місце для застосування надмірної юнацької енергії і відпочинку від школи через зміну способу життя. Молодь потребує пригод і романтики і отримує їх у скавтингу через мандрівки і табори.

Не слід забувати ще один важливий момент: фізичне виховання молоді на таборах і мандрівках, яке відіграє два основних завдання: 1) розвиток тіла і підтримка його нормального функціонування за допомогою фізичної праці і спорту; 2) засвоєння навичок повноцінного фізичного життя і фізичної поведінки — у щоденному побуті (О. Вишневський).

ст. пл. Христя Бойчук
з Австралії на ШБ'98, Україна

КУТОК ВИХОВНИКА

Діяльність малої групи, таким чином, надає молоді і дітям прогресивної можливості відкривати і приймати ідею відповідальності й готувати їх до самостійності. Це полегшує розвиток характеру (особистих якостей) молодих людей, дозволяє їм набувати знання, впевненість у собі, здатність до соціальної взаємодії при співпраці і керівництві. Керівництво дорослих означає допомогу молоді і дітям у розкритті їх потенціалу по прийнятті на себе відповідальності у житті суспільства. Це не контроль, а такий тип відносин між молоддю і дорослими, що виконує істотну потребу сучасного суспільства, бо подібні відносини є основою для діалогу і співробітництва між поколіннями.

Ця модель комунікації працює всеохоплююче, широко і надійно, що обумовлено структурою малої групи, її функціями, а також чисельним складом. Скавтська група завжди має чітку структуру: звичайні члени, лідер та його помічник, інші. Кожен із них обирається на певний термін, що узгоджується із постійною готовністю кожного взяти відповідальність на себе, а це в свою чергу визначає неформальність лідерства. Зауважимо декілька специфічних особливостей у житті скавтської групи, що відрізняє її від інших подібних формувань нескавтського типу:

а) лідер групи не ставить вимоги перед її членами, а шукає шляхи вирішен-

в) елемент змагу між окремими групами, коли учасники однієї групи пов'язані один з одним і проявляють взаємодопомогу;

г) група є осередком, де беруть участь і вчаться приймати рішення всі скавти;

г) здатність приймати рішення передбачає готовність брати на себе відповідальність;

д) рівень розвитку групи визначається віком та соціально-психологічним розвитком її членів. Кожен вік має необхідні кордони вихованості, які диктуються умовами фізичного і психологічного розвитку;

е) у групі ідеалом є ситуація, коли кожен її член береться за вирішення завдання, що до цього було для нього занадто важким;

є) кожен учасник стає маленьким лідером, який є готовий самостійно комусь допомогти, надати підтримку чи захистити;

ж) основа діяльності в групі — задоволення від неї.

Обов'язковою є вимога участі в управлінні групою усіх її членів разом з лідером групи, що є основою її демократичного існування. Особистість дитини є в центрі, її комфортне існування є результатом процесів, що відбуваються у скавтській групі.

Найбільш поширеною формою діяльності є щотижневі зустрічі групи скавтів, де учасники набувають різних навичок, обговорюється життя гуртка: мандрівки, табори тощо, особисті проблеми членів скавтської групи. Загалом важливою є атмосфера товарищескості і дружби.

Навчання через діяльність

Важливим елементом скавтської методи є концепція активного виховання або навчання через діяльність, що перетворилося у своєрідний наріжний камінь сучас-

ШБ'98, Україна

ШБ'98, Україна

ня проблем разом з ними і приходять до спільного знаменника;

б) виходячи з того, що кожен має талант до роботи з іншими, учасникам дається можливість максимально виявити себе;

ного виховання. Цю концепцію висловлював ще Байден-Пауел, який стверджував, що «дитина завжди готова робити, а не переварювати (інформацію)» (Сборник документов ВОСД). Ідея скавті́нгу є в тому, що навчання розглядається шляхом спостереження, експерименту і особистої активності, що отримало високу оцінку доктора Марті Монтесорі, одного з найавторитетніших спеціалістів в галузі активного виховання. Таким чином, важливою складовою є скавтська програма, яка є сукупністю заходів діяльності молоді й дітей в скавті́нгу. Ця програма є інтегрованим цілим, формується у вигляді прогресивної системи, що зорієнтована на задоволення потреби у поетапному гармонійному розвитку молоді й дітей. Напрямними діяльностями скавтських груп можуть

ни і організація їх співпраці. Обидва учасники є повноправними суб'єктами діяльності. Виховник не нав'язує правил поведінки, не переходить межу по-

ваги до особистості вихованця, що плекає його ініціативу та свободу волевиявлення. Важливим елементом методи скавті́нгу є формування самостійності дітей. Така самостійність формується в умовах свободи, напівнагляду, коли вихованець діє за певними обумовленими правилами, а не під тиском і під командою. Таким чином, формується відповідальність дітей за свої дії, самодисципліна: «Лише духовність, не пригнічуючи волю дитини, не змушуючи її боротися з собою, підкоряти собі себе саму, робить її дисциплінованою, доброю людиною, людиною обов'язку» (О. Вишневський).

▲ ШБ'98, Україна ▼

бути духовний, соціальний, інтелектуальний, фізичний розвиток особистого потенціалу кожного члена.

Самовиховання і самодисципліна

У різні періоди історії педагогічна думка мала різні погляди на методіку співпраці між виховником і дитиною. В умовах скавті́нгу знайшов використання метод педагогіки співробітництва. Відносини співробітництва виключають владу виховника над юнаком. Вони разом ідуть до спільної мети і ніхто тут не панує. Авторитет лідера ґрунтується на основі душевного взаєморозуміння і через самостійне переконання вихованця в чеснотах свого виховника (О. Вишневський).

Основою самовиховання в скавті́нгу є педагогіка партнерства, яка ґрунтується на любові до своїх вихованців (О. Вишневський). Найбільш поширеним її втіленням є розподіл функцій виховника і дити-

Говорячи про самовиховання в скавті́нгу, зазначимо, що цей процес відбувається згідно зі скавтськими принципами і вартостями. Він включає в себе два аспекти: індивідуальний і

▲ ШБ'98, Україна

КУТОК ВИХОВНИКА

суспільний. Складовими індивідуального аспекту є:

- а) вироблення самоповаги;
- б) вироблення самодисципліни;

▲ ШБ '98, Україна

- в) вироблення вміння самоаналізу;
- г) розвиток готовності роблення самостійних рішень;
- г) самореалізація.

Суспільним аспектом самовиховання є реакція оточення на дії індивіда і вироблення у нього розуміння приналежності до людської спільноти і почуття зобов'язання щодо неї. Важливою у цьому контексті є специфічна скавтська атмосфера братерства і так званий позитивний підхід, який базується на твердженні, що кожна людина є повновартісним членом групи.

Допоміжним інструментом проведення процесу самовиховання в скавті́нгу є форми і засоби його самовиховної системи. Бо скавт сам працює над виробленням свого характеру, а органі-

зація лише створює йому умови для цього. Такими засобами є:

- 1) скавтська спільнота (гурток, патруль);
- 2) праця у формі Великої Гри як системи проб, здобуття скавтських спеціальностей (вмілостей), відбуття таборів і мандрівок.

Окрім цього існують форми бесід (гутірок), розповідей, майстрування, інсценізації, змагань, індивідуальних завдань для самостійної праці тощо. Загалом у скавті́нгу все має безпосередній вплив на самовиховання його членів (зокрема, скавтський однострій і відзнаки, що є дисциплінуючим елементом). Одним з найважливіших елементів самовиховної системи є проби. «Проба — це означена кількість завдань, що їх юнак має виконати у визначеному часі для ствердження, в якому ступені він пережив і засвоїв собі матеріял та якою мірою він виробив у себе ті прикмети, що відповідають цьому виховному матеріялові» (Правильник УПЮ, ч.ІІ). Проба є своєрідною програмою самовиховання і її під різними назвами мають усі без винятку скавтські та їм подібні організації. Існує декілька проб, що орієнтовані на різний вік учасників. Вони охоплюють багато аспектів скавтського та громадського життя і цим є універсальними. Прикладом українського варіанту можна назвати проби в Пласті, які є найкраще розроблені серед скавтських методик в Україні. У перевірку пластової проби входить декілька комплексів вимог, які поділені на такі групи:

1. Бездоганне відбуття пластових занять.
2. Пластова постава (дотримання Обов'язків і Закону).
3. Поведінка і співжиття в гурті.
4. Техніка мандрівництва і життя в природі.
5. Знання ідейних основ і устрою організації.
6. Працьовитість.
7. Здоров'я і фізична сила.

Такі проби існують на всіх молодіжних вікових рівнях (від новацтва до старшопластунства). Але вони давали б надзвичайно обмежені можливості для самовиховання, якщо б не були доповнені скавтськими спеціальностями (вмілостями-

ми), що робить всебічною самовиховну систему. Таких вмілостей у різних скавтських організаціях налічується від 70 до 150.

Результатом самовиховної системи мусить бути почуття відповідальності, самодисципліни. Але у конкретному житті ця система спрацьовує не завжди, тому виникає проблема покарань. Не будемо обходити це питання і зупинимось на ньому детальніше. Справді, «покарання в християнському суспільстві — це не помста, лише захист від зла» (О. Вишневський). Цим керується і скавтинг як рух молоді, що ґрунтується на християнських засадах. Прикладом може служити Пласт, де система пересторог не є покаранням, а радше зауваженням про порушення Присяги, яку складає кожен пластун. Пересторога своїм завданням має дати змогу юнакові усвідомити свою помилку, виправитися.

Відома дослідниця скавтської методики Таня Джулинська пропонує такі види реагування на порушення дисципліни:

- 1) обов'язково вислухати оскаржуваного і бути максимально справедливим із ним;
- 2) критикувати дії, а не особистості;
- 3) не застосовувати фізичних кар або кар «з відплатою»;
- 4) не знецінювати дану в покарання працю;
- 5) не принижувати порушника, а позитивно впливати на нього;
- 6) зрозуміти причину такої поведінки (Т. Джулинська. Самодисципліна).

Виховним завданням є змінити поведінку юнака чи юначки і виробити в них поняття відповідальності за свої вчинки перед Скавтським Законом, а також перед іншими скавтами (О. Гарас. Дисципліна). Отже, результатом скавтингу мусить бути виховання ряду здисциплінованих одиниць, громадян суспільства, які розуміють необхідність справедливих правил і порядку та готові їх дотримуватися. Так будується здорове суспільство.

Дослідники стверджують, що «цікава, корисна, активна, відповідальна праця з чіткою організацією позитивними рисами позначається на самій людині». Таким чином, пропонуючи в скавтингу дітям навчання через діяльність, тобто діяльність перетворювану, привчаємо дитину до активної підприємницької життєвої позиції, ви-

робляємо експансивність характеру і мислення, сприяємо формуванню самостійності, впевненості в собі, волі, цілеспрямованості, смаку до перемоги тощо — рис, на які маємо зараз велике соціальне замовлення. Сприяє цьому і ідея гуманістичного виховання в скавтингу, коли між молодшими і старшими є відносини довіри, братерськості і дружби: у Пласті це видно навіть із того, що діти до своїх виховників звертаються на «ти», використовуючи формули «братчику», «друже» та «сестричко», «подруго».

Г. Ващенко визначив напрямні виховання української молоді: морально-релігійне, національно-патріотичне, інтелектуальне і фізичне, і поставив кілька суттєвих завдань українського виховання. Серед них зазначаються такі:

1. Розвиток у молоді формальних здібностей інтелекту (спостережливості, пам'яті, творчої уяви та логічного мислення).

2. Морально-релігійне виховання:
а) плекання національних традицій в галузі моралі;

ШБ'98, Україна

КУТОК ВИХОВНИКА

б) виховання свідомості власної людської гідності, на основі якої виробляються правдивість, вірність даному слову, чесність;

в) виховання волі і характеру;

г) плекання любові до праці і працездатності;

г) виховання свідомої дисципліни;

д) виховання бадьорості і життєрадісності.

3. Естетичне виховання (мистецьке сприйняття, естетична творчість, розвиток творчих, мистецьких здібностей дітей).

4. Фізичне виховання.

Якщо порівняємо ці завдання українського виховання із складовими скавтської методи, то багато в чому знайдемо ідентичні елементи, з чого робимо висновок про відповідність скавтської методи потребам українського національного виховання.

Скавтські організації у своїй діяльності так чи інакше вирішують питання їх взаємодії із навчально-виховними закладами державної системи освіти. У цьому на перший погляд простому питанні на практиці зустрічаємось із багатьма «айсбергами», проблемами, які виникають внаслідок нерозуміння різниці між незалежним рухом молоді і формами шкільного виховання, що є наслідком тоталітарних мутацій комуніс-

та, піонери та комсомольці, бюсти Леніна і червоні прапори у піонерських кімнатах, усталена десятиліттями атрибутика. Але

часто її колишня регламентованість і чіткість викликає у окремих консервативно настроєних освітян почуття ностальгії («Тоді все було ясно, а тепер що?») і підсвідоме бажання залишити недоторканими якщо не зміст, то старі форми роботи. Так виникла ідея створення на місці колишніх піонерських дружин скавтських утворень із підпорядкуванням їх завучам з виховної роботи. І такі освітяни дуже дивуються, коли керівники скавтингу відмовляються співпрацювати з ними на подібних умовах. Не вирозумівши змісту скавтингу як незалежного руху молоді, вони бачать його як форму шкільного виховання. Справді, піонерська організація ім. В.І. Леніна була створена у 1922 році як ідеологічна структура при ЦК КП(б), ціллю якої було виховання молодого покоління в дусі вірності партії, комуністичній батьківщині, інтернаціоналізму і ненависти до класових ворогів. Скавтинг був засуджений за його «буржуазну суть». Визначимо основні його відмінності від піонерії, які не задовольнили комуністичних педагогів:

1. Обов'язкова віра в Бога.

2. Самостійність і добровільність як головна перевага скавтингу.

3. Неприпустимість прямого і безпосереднього впливу будь-якої партії. Пріоритет громадських інтересів над партійними, державних — над регіональними.

4. Важливе значення залучення сім'ї до участі у роботі скавтських організацій.

5. Сприяння скавтських організацій професійному становленню юнацтва. Тісна співпраця з громадськими, науковими

Юнацький табір «П.А.Н.К.», Україна

Юнацький табір «П.А.Н.К.», Україна

тичної педагогіки. Розглянемо це питання з нових позицій.

За останні шість років наше суспільство пережило багато змін, що зумовило ґрунтовну переорієнтацію системи освіти. Зник партійний пресинг, обов'язкові шкільна форма, жовтєня-

та іншими демократичними інститутами (С. Соломаха. Обов'язок перед Богом...).

Важливим є переосмислити стереотипи і будувати взаємовідносини школи і скавтського руху на засадах партнерства, незалежності і співробітництва, коли державні структури освіти всіляко сприяють діяльності і розвитку скавтського руху, але, розуміючи його специфіку, не намагаються безпосередньо втручатися у діяльність скавтських організацій, підпорядкувати їх собі, керувати ними. Скавтінг і державна освіта, маючи аналогічні цілі і завдання, належать до різних видів виховання (за класифікацією ЮНЕСКО). Якщо остання є формальним вихованням, тобто «ієрархічно структуризованою, побудованою у часі виховною системою від початкової школи до університету», то скавтінг є вихованням позаформальним, тобто «організованою виховною діяльністю поза встановленою формальною системою», — у цьому є його специфіка, і на цьому слід будувати взаємовідносини державної освіти і скавтінгу (Сборник документов ВОСД).

Прикладом такої взаємодії є співпраця Пласт УСО з Міністерством освіти України,

між якими 19 квітня 1993 року була укладена «Угода про спільну діяльність у галузі всебічного і патріотичного виховання української молоді на основі скавтінгу». За цією угодою Пласт взяв на себе обов'язок підтримувати і впроваджувати настанови та концепції Міносвіти, спрямовані на виховання морально і фізично здорових, відданих справі національної розбудови України громадян. Міносвіти зобов'язалося посприяти у створенні консультативно-методичних скавтських центрів (у Києві, Львові, Донецьку і Сімферополі) для теоретичного навчання скавтінгу, сприяти справі передачі Пластові ряду та-

борових комплексів в Україні із приміщеннями, системами обслуговування і господарською атрибутикою. Також Міносвіти пообіцяло вести роз'яснювальну роботу через обласні структури освіти щодо методів і принципів скавтського виховання молоді тощо. Разом із Міносвіти Пласт має організувати видання методичної виховної літератури, посібників, журналів, газет, випуск навчально-пізнавальних фільмів. Продовженням цієї співпраці було проведення 4-7 травня 1995 року в Тернополі семінару Міністерства освіти України «Виховання громадянина України у системі діяльності дитячо-юнацьких організацій: пластова метода виховання». У цьому семінарі брало участь понад п'ятдесят осіб зі всіх областей України. Вони ознайомилися з різними аспектами діяльності Пласту, відвідали пластовий табір. У «Рекомендаціях» семінару зазначається позитивний внесок Пласту у

КУТОК ВИХОВНИКА

проблему виховання громадянина України. Працівникам освіти пропонувано сприяти, надавати допомогу дитя-

ШБ'98, Україна

чим організаціям і звернути увагу педагогічних кадрів на досвід Пласту, пропагувати методики його роботи, постійно проводити семінари на тему виховання у дитячо-юнацьких організаціях тощо.

Співпраця, ведена на таких засадах, буде надзвичайно корисною для розвитку національної виховної системи і незабаром даватиме плідні результати.

Отже, ми визначили, що скавтінг — не форма шкільної виховної роботи, а рух молоді, і з цієї позиції намітимо декілька практичних варіантів взаємодії скавтської організації з навчальним закладом.

1. Основним заняттям дітей скавтського віку є навчання, і вони повинні ставитися до цього якнайбільш сумлінно (це узгоджується із законами скавтів). Таким чином, скавтська організація ви-

магає від своїх членів доброго навчання.

2. Будучи позашкільною структурою, скавтська організація цікавиться життям своїх вихованців у школі, де повинні проявлятися скавтські принципи.

3. Скавтська організація співпрацює зі школою й тоді, коли виникає потреба звільнити дітей від шкільних занять для проведення скавтського заходу.

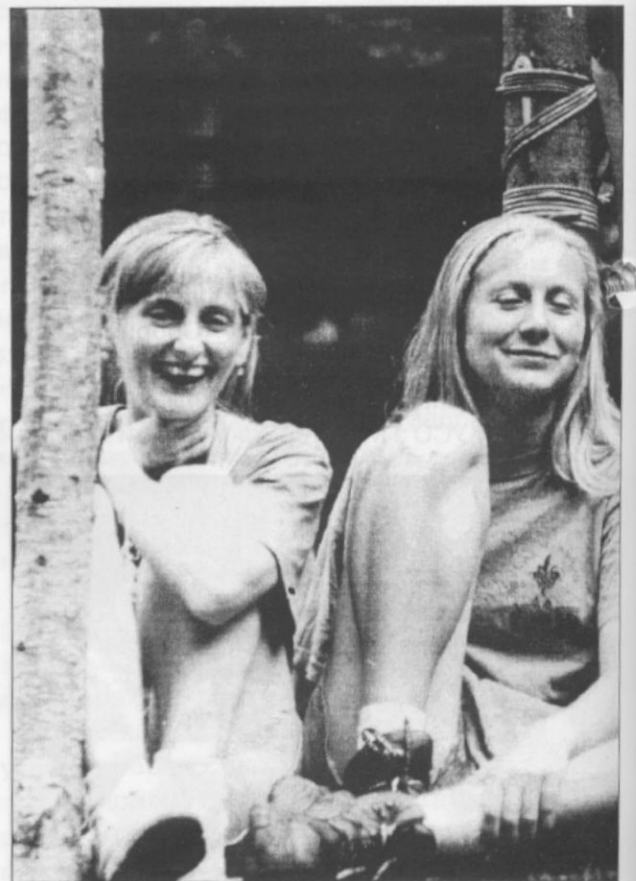
4. З дозволу шкільної адміністрації скавтська організація може використовувати для своїх занять обладнання навчального закладу (приміщення тощо).

5. Скавти в школі можуть створювати об'єднання за інтересами (скавтський театр, туристичний гурток тощо).

6. Скавтська організація може разом зі школою проводити спільні заходи (туристичний змаг, КВК, вікторини, мандрівки).

Загалом важливими є відносини співпраці між школою і скавтською організацією та визначення спільної мети: виховання доброго громадянина України. Бо ще Г. Ващенко зазначав, що «велику роботу в галузі громадського виховання нашої молоді можуть провадити позашкільні організації, як ... Пласт» (Г. Ващенко, Виховний ідеал).

Комендантка ШБ'98 ст. пл. Наталка Скасків
і член провуду ст. пл. вірн. Надя Цюра, Україна

пл. сен. Любомир Онишкевич

ПЛАСТ І ВЕДЕННЯ СХОДИН, ЗБОРІВ І НАРАД ПРОВІДНИЦТВО

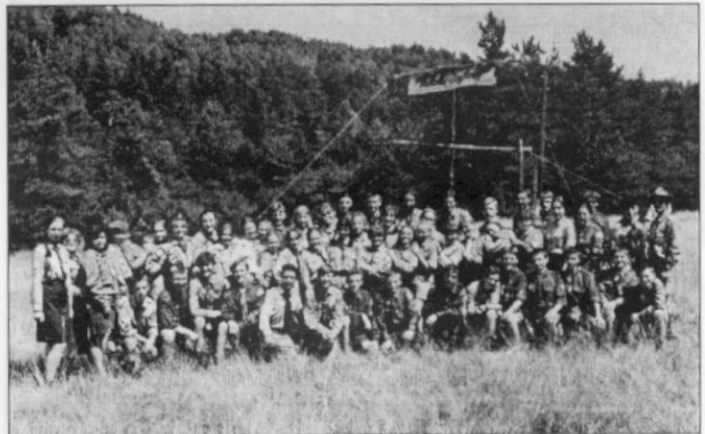
Різні роди зборів і нарад

Кожний провідник якої-небудь групи людей мусить часто організувати й переводити всілякі сходи, збори, наради, з'їзди й різні інші дискусії груп людей. Це можуть бути маленькі неформальні дискусії осіб, які між собою співпрацюють над якимсь проектом, можуть бути періодичні наради якоїсь формальної групи, можуть бути великі з'їзди якоїсь організації, а можуть бути переговори поміж більш чи менш ворожими собі угрупованнями. Одним словом, це може бути щось таке просте, як товариські дискусії між близькими співпрацівниками-приятелями, а може бути щось так формальне, як сесія парламенту держави чи наради асамблеї Об'єднаних Націй.

Але вкінці — **кожні** збори чи наради, чи то зовсім неформальні, чи строго офіційні, мають між собою щось спільного: це є **спілкування групи людей**, якого метою є обміняти думками, дійти до якогось спільних рішень та запланувати якусь дію. Чи великі, чи маленькі, чи формальні, чи неформальні, кожні такі збори людей мають певні спільні характеристики: хтось звичайно мусить ті сходи запланувати і їх переводити, на нарадах є обмін інформаціями, часто буває звітування чи представлення справ різними учасниками зборів, внесення пропозицій, дискусія над пропозиціями, прийняття рішень для дальшої дії на основі представлених фактів, планування на майбутнє тощо. Також на зборах можуть бути вибори нового провodu, різні голосування, наради, доповіді, традиційні паради й церемонії тощо.

Якщо це є навіть трохи формальні наради, то перед зборами треба їх підготу-

вати й запланувати **програму нарад**, а по зборах треба приготувати **протокол** із нарад, себто звіт, якого головною метою є записати прийняті рішення і плани.

Як бачимо з повищого, навіть найменші, найпростіші збори мають свою структуру. Вони мають також свою «динаміку», бо ж це є спілкування поміж самотніми особами чи поміж групами людей, де кожна особа чи група має свої переконання, свою мету, свої бажання. На нарадах часто виходять різні розбіжності думок, часом конфлікти, непорозуміння, часом вибухи емоцій тощо. На нарадах чи зборах часто вибираємо провід чи вирішуємо дуже важливі справи, тож під час нарад можуть виплисти на поверхню різні людські емоції: боротьба за владу, персональні антагонізми, вражені почування. Як частина нарад чи зборів, часто відбуваються більш чи менш важливі негoціaції-переговори, як ми це описували в одному з попередніх розділів.

Одним словом, кожні наради, збори,

КУТОК ВИХОВНИКА

сходина, сесії тощо — це є важлива справа в житті даної групи чи організації. Тому кожний провідник мусить вміти вести різними родами таких зустрічей, вміло запланувати й перевести їх, вважати, що наради конструктивно прямували до своєї мети, а не «застрягали» на «переливанні з пустого в порожнє», щоб всі конфлікти були розв'язані — і то так, щоб, по змозі, не залишалося ворожих почувань поміж учасниками, а щоб всі залишали наради з почуванням задоволення, що на сходинах щось позитивного осягнуто, одним словом, щоб у висліді даних нарад не було «злої крові» поміж учасниками.

По сходинах провідник-ініціатор повинен подбати, щоб була написана відповідна документація (протокол, резо-

опісля придасться кожній людині в її професійному житті, яку б професією вона не обрала: чи в політиці, чи в організаціях, чи у війську, чи в індустрії, чи в торгівлі, чи в Церкві, чи в науці, чи де-небудь, де вона б опісля знайшлася. Чим ця людина не стала б, напевно їй прийдеться брати участь, а правдоподібно й провадити різними сходинами чи нарадами.

В Пласті ми дбаємо, щоб кожний учасник вже від наймолодших років звикав працювати в групах людей. Вже навіть новачки мають свої сходина, які ми стараємось робити **структурованими**, на взір зборів дорослих людей. В юнацтві також ми переводимо нашу діяльність переважно на сходинах, які зовсім свідомо мають свою складну структуру й побудову. По-перше, сходина планує і переводить гурткова команда: гуртковий, заступник, писар і т.д. Кожні сходина мають свою програму, яка починається офіційним відкриттям, включає перевірку присутності, прочитання й прийняття протоколу попередніх сходин, звітування поодиноких членів з доручень, які вони перед тим дістали чи обов'язків, які вони на себе взяли, гутірок-дискусій, планування на майбутнє тощо. Час від часу переводяться вибори нового проводу. Можуть бути на пластових сходинах й інші точки і заняття: ігри, змагання, спів, вогники тощо — це вже пластові справи. Сходини завжди відкриваємо і закриваємо традиційною церемонією.

Такий спосіб переведення сходин ми застосовуємо усюди в Пласті, чи це є гурток, чи курінь, кіш, станиця, край чи збори цілого Пласту (КУПО). Людина, вихована в Пласті, є готова йти в життя. Вона вповні приготована на те, щоб брати участь і про-

люції) з тих сходин і щоб рішення нарад були переведені в життя.

Сходина, наради й зустрічі в Пласті

Як ми вже не раз підкреслювали, в пластовій організації ми готуємо дітей і молодь стати добрими громадянами в суспільстві, а зокрема бути добрими, вишкolenими **провідниками**. Переводити зборами людей — це є конечна й дуже важлива функція кожного провідника. Тому в Пласті ми вчимо й тренуємо наших молодих людей, як бути добрими учасниками сходин, як планувати й переводити сходина, як протоколювати й підготовляти звіти зі сходин, як керувати сходинами, щоб вони були конструктивними й корисними.

Такий тренінг замолodu напевно

▲ 3Б'98, Україна. Табір юначок

▲ 3Б'98, Україна. Табір юнаків

вадити будь-яким збором людей, що їй напевне доведеться робити не раз і не два в житті. Зокрема, кожний пластовий провідник чи виховник **мусить** мати прекрасну заправу в провадженні всілякими нарами та зборами.

Планування сходин чи зборів

Добре планування є передумовою успіху зборів чи нарад. На малі, скажімо, гурткові, сходини треба підготувати **програму сходин** (побажано на письмі, по точках, із зазначенням, хто є відповідальним за підготування і переведення кожної точки). Для дуже молодих гуртків програму складає впорядник, але дуже скоро він повинен передати цю функцію гуртковому, а пізніше й іншим членам гуртка за чергою, щоб всі навчилися планувати й переводити сходини. Поодинокі точки (зокрема такі, як гутірки, ігри, практичні заняття, спів тощо) треба доручати до переведення різним членам гуртка чи запрошеним інструкторам. Той, що переводить сходини, повинен припильнувати, щоб дана особа справді підготувала свою точку. Це треба перевірити перед сходинами, зокрема в молодших юнаків.

Кожні сходини чи збори повинні мати якусь мету (чи декілька завдань). Що саме ви хочете на цих сходинах поладити, перевести чи вирішити? Пощо ми відбуваємо ці сходини? По сходинах треба подумати: чи нам вдалося перевести наш план? А якщо ні, то чому? Як забезпечити, щоб на другий раз ми таки досягли своєї мети?

Якщо це є більші збори чи з'їзд, то тим більше є потреба на письмі мати добре обдуману програму. Якщо можливо, програ-

му треба помножити й роздати наперед всім учасникам, щоб вони були приготовані на те, що буде на зборах. Якщо це є дуже формальні збори, то програма має бути розіслана учасникам кілька тижнів перед зборами.

Якщо це є формальні збори (скажімо, річні збори Станиці чи Краю), то треба також підготувати й інші речі на письмі: звіти, пропозиції до змін статуту, пропозиції резолюцій, пропозиції на склад нового проводу, який будемо обирати тощо. Часом варто мати також

повний текст (або хоч резюме) всіх доповідей, які будуть виголошені на зборах. Це зокрема потрібно на наукових чи технічних зборах. Праця, яку ми зробимо перед зборами, звичайно дуже нам виплатиться: на зборах все піде скоріше й простіше. Бо ж є багато легше змінити наперед підготовані речі під час самих зборів, ніж випрацювати зовсім нові. Наприклад, якщо будуть вибори проводу організації, то треба пару місяців наперед покликати окрему номінаційну комісію, яка запропонувала б листу (чи й дві або більше лист) кандидатів на всі позиції. Комісія повинна перевірити, чи ці люди є згідні взяти на себе дані обов'язки, чи вони мають на те відповідні кваліфікації, чи будуть мати час і змогу працювати. А найважливіше — чи запронований склад проводу є дібраний до себе й зможе між собою гармонійно співпрацювати. Така підготовка може вам заощадити безліч часу й клопоту під час самих засідань.

Крім такої «формальної» підготовки

КУТОК ВИХОВНИКА

Мандрівний табір «Лицарі природи», Україна

досвідчений провідник, який підготує збори чи наради, також подбає, щоб підготувати собі «стратегію» й «тактику» переведення зборів. Це головне є важливим тоді, коли ви сподієтесь контрверсій чи непорозумінь на зборах. Скажімо, це переговори із можливим клієнтом, де ви будете торгуватись за ціну, умовини і т.д., чи складати якийсь формальний договір. Або якщо це є політичні збори, де існує декілька партій, кожна з яких старається захопити якнайбільше влади. Або ж якщо це є переговори між різними державами.

В таких випадках ви мусите:

1. Усвідомити собі дуже чітко й ясно, **що ви хочете на тих нарадах досягнути**. Яка є ваша «мінімальна» позиція, поза яку ви ніяк не підете? Яка є ваша «початкова» позиція, від чого ви

будете починати переговори (пригадайте, що ми дискутували, коли говорили про переговори-негоціації).

2. Запланувати собі стратегію, яку будете вживати, стараючись досягнути свої цілі.

3. Запланувати свою тактику, в який спосіб ви будете це робити.

4. Старатись дослідити й зрозуміти вашого противника: що він хоче досягнути? Чи ми готові це йому дати? За яку ціну?

5. Довідатись, хто буде присутній на зборах і яке наставлення кожної людини до ваших пропозицій. Хто буде вас підтримувати, а хто буде проти вас? Якщо ви маєте більше осіб, то треба розділити функції: хто буде що представляти, які аргументи буде подавати, яку

ролю буде грати в переговорах.

Чим більше ви знаєте про своїх противників та інших людей, які будуть присутні на зборах, тим будете мати кращі можливості досягнути своєї цілі.

В усьому цьому пам'ятайте: найпевніше виграєте, якщо будете **грати чесно**. Можна виграти «битву», але програти війну. Що з того, наприклад, якщо ви виграєте на виборах, якщо наробите собі при цьому стільки ворогів, що не зможете провадити свою групу?

Правильник нарад

Навіть найменші й найменш важливі сходи повинні мати певні **засади** і **правила**, яких усі притримуються, щоб на нарадах був порядок. Першою такою засадою повинно бути: не перебивати другу особу, а вислухати її й старатись зрозуміти, що вона хоче вам сказати. Іншою важливою засадою повинно бути обмеження часу — щоб не повторюватися, не нудити слухачів, а сказати свою сторону, а тоді дати можливість іншим висловити свої думки.

Більш формальні засідання чи наради мають звичайно писані «правила нарад».

Мандрівний табір «Лицарі природи», Україна

В світі існують цілі книги з такими правилами, наприклад, в англосаксонських країнах є прийняті так звані «Правила Роберта» (Robert's Rules of Order), які поодинокі організації чи підприємства пристосовують до своїх потреб. В кожному випадку, правила нарад повинні бути узгоджені й прийняті заздалегідь, або стало в даній організації, або на початку нарад, тоді, коли приймаємо порядок нарад. Тих правил

Мандрівний табір «Лицарі природи», Україна

треба дуже строго й чесно притримуватись. Цього мусить допильновувати людина, яка провадить нарадами. Вона мусить бути дуже безстороння — справедлива супроти всіх учасників. Також вона мусить мати силу характеру й не попускати нікому, бо раз вона попустить одній особі, то й всі інші будуть дозволяти собі також на те, щоб виходити поза рамки правил. Тоді збори дуже скоро переміняться в хаотичний ярмарок, це кожний говоритиме своє, а ніхто не буде других слухати.

Зокрема, строгі правила нарад бувають в парламентах. Кожний парламент має свою прийняту **«парламентарну процедуру»**, без якої неможливо було б переводити працю парламенту. В цивілізованих, культурних країнах засідання парламенту відбуваються в спокійний, чесний спосіб — навіть якщо депутати між собою не погоджуються й мають дуже гострі й завзяті суперечки. В менш культурних країнах депутати сваряться в залі нарад, називають одне одного непристойними іменами, а то й доходить до бійки. Сквайтінг завжди старався виховати своїх членів на людей, які могли б **культурно й цивілізовано** поводитись на будь-яких зборах, в тому й в парламенті. Цілий світ судить країну, обсервуючи, як поведуться її парламентарії. Вони ж бо репрезентують свою країну.

Інше місце, де треба звертати увагу на поведінку, це є суди й судові розправи. Щоб якийсь суд був справедливим, він мусить бути надзвичайно скупulierним і точним в притриманні правил поведінки кожного учасника судових нарад. Інакше справедливість є неможливою, а що найгірше, даний суд буде мати репутацію несправедливого й тим самим в юрисдикції люди не будуть мати до даного суду ні поваги, ні респекту.

Динаміка зборів

Люди, які часто беруть участь у різних зборах, нарадах, сходинах, засіданнях тощо, знають, що кожні такі засідання мають свій стиль, свою **динаміку**, свою психологію. Поодинокі особи на засіданнях сповняють різні формальні чи неформальні функції. Формальні — це провідник зборів і його заступники, впорядники, секретарі. Також провідники партій, фракцій чи інших угруповань. Але є і неформальні функції: є звичайно «опозиція», часто є «старша рада», до яких учасники зборів звертаються у випадку суперечок за порадами, є й «негативні» функції — ті, які стараються перешкодити порядку зборів, ті, які завжди мають деструктивні завваги, які лиш непотрібно продовжують суперечки, ті, які все обертають на жарт

(«паяци») і тим самим збивають хід зборів, ті, які є завжди в опозиції до всіх і вся... Але ви самі, напевно, знаєте ті всі типи і типики, які утруднюють правильний перебіг кожних зборів.

Мандрівний табір «Лицарі природи», Україна

КУТОК ВИХОВНИКА

Кожний, що провадить зборами, му- сить собі якомсь давати раду і з опозиці- єю, і з тими всіма деструктивними люди- ми, які всім перешкоджають у переве- денні засідань. Найважливіше — не

▲ Мандрівний табір «Лицарі природи», Україна

втрачати рівноваги й почуття гумору. Ко- ли провідник зборів поденервується й стратить рівновагу, то він вже не може далі провадити нарадами, бо його ніх- то не буде слухати. Крик, стукання до стола, показування своєї фрустрації ні- чого вам не допоможе, з вас будуть тіль- ки ще більше сміятися.

У випадку, коли ви переводите збо- рами, а вас щось (чи хтось) сильно по- денервує, ви відразу повинні або пе- редати провід зборами своєму заступ- никові, а самому вийти і перейтися, щоб відзискати спокій, або заповісти перер- ву на зборах на 5 чи 10 хвилин, поки ви не заспокоїтесь.

Добрий провідник звичайно відра- зу з початку зборів знає, що його на зборах чекає. Він знає своїх людей або пізнає їх темперамент з самого почат- ку нарад. Він **передбачає** всі конфлік- ти, деструкції, всілякі труднощі. І він пла- нує і веде все так, щоб всі ці нег'ативні прояви або зовсім не допустити, або відразу ліквідувати. Деструктивних лю- дей треба ізолювати від загалу присут- них, інакше може бути, що вони пере- беруть від вас провід зборами. Коли во- ни перейдуть межу, їх треба відразу «посадити», найкраще дружнім жартом, але ніколи не сваркою.

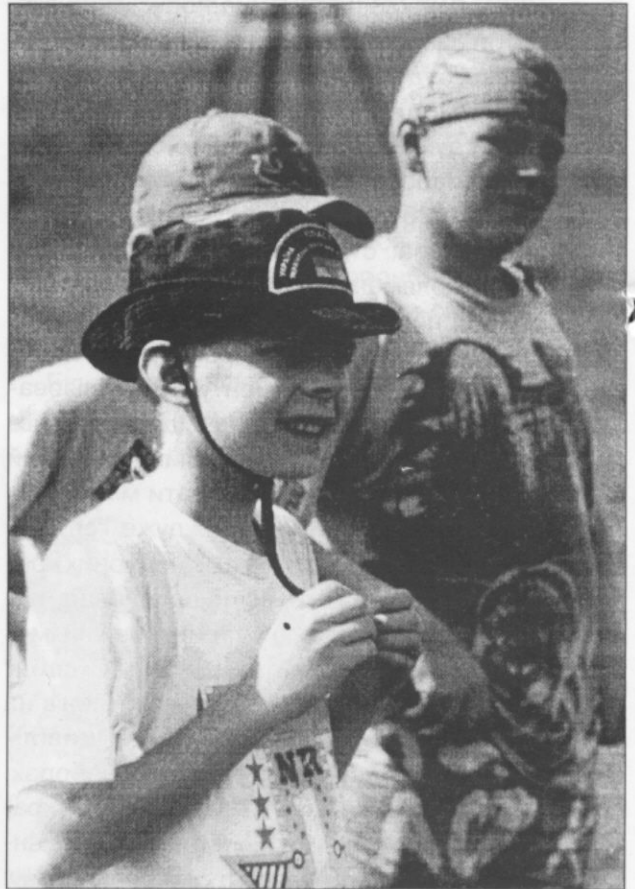
Але уважайте, щоб ви самі не перей- шли межі. Люди приходять на збори чи наради на те, щоб мати можливість вис- ловитись, щоб подати свої думки, свої

погляди, свої сугестії. Збори уряджуємо на те, щоб спільно щось вирішити. Якщо ми не дамо людям на зборах висловитись, то по- що було уряджувати збори? Ми самі могли справу вирішити без тих зборів чи нарад.

Звітування

Всі збори, наради, сходини, з'їзди то- що є на те, щоб щось вирішити: прийняти рішення, резолюції, планувати подальшу працю, вибрати новий провід і т.д. Але не буде ніякої користі з ваших рішень, якщо ви точно не запишете, **що ви вирішили**. Людська пам'ять не є досконала, й за кіль- ка місяців ви забудете, про що радили, хто що запропонував, хто що сказав, а най- важливіше — які рішення ви прийняли.

Щоб цього всього не забути, треба пе- ребіг зборів **записати**. На це ми звичайно вибираємо чи призначаємо спеціальних секретарів (писарів), які мають записати всі деталі зборів, а тоді приготувати звіт з на- рад, який називається **протоколом**. В та- кому протоколі треба подати (в більших чи менших деталях) все, що відбулось на збо- рах чи сходинах. Звичайно треба подати: хто справу реферував, що він пропонував,

▼ Мандрівний табір «Лицарі природи», Україна

Українські Карпати

головні думки в дискусії, що вирішено і хто за дану справу є відповідальний, щоб вона була переведена в життя.

Протокол пише секретар, який відповідає за його зміст і підписує його. Кожний протокол мусить також бути прочитаний і підписаний тими особами, які перекладали зборами. Вони також відповідають за правильність протоколу. Часто також протокол (чи витяги з протоколу) або поміщують в пресі, або відчитують на наступних зборах даної організації. Члени тоді можуть подати свої заваги й прийняти, змінити чи зовсім відкинути протокол.

Але таке відчитання протоколу може відбутись аж за рік чи й два від часу зборів. До того часу люди вже звичайно забувають, що, хто і як сказав на попередніх зборах. Тож секретар і головуєчий зборами

мають велику силу: вони засадничо вирішують, що і як є подано в протоколі. А треба пам'ятати: не те є важливим, **що збір вирішив, а що є записано в протоколі**, бо лиш це залишається в історії і є правосильним. Тож ніколи не вибирайте на секретарів людей, яким ви належно не довіряєте!

Тому також в дуже важливих нарадах чи зборах є декілька секретарів, які себе взаємно перевіряють. В модерних часах важливі наради й збори є часто додатково записувані на звукоплівку чи й на відеоплівку. В судах вже віддавна були стенографісти, які слово в слово записували все, що відбувалося під час розправи. Розумні учасники зборів також приймають собі свої власні записки під час нарад, щоб могли перевірити правильність рішень, як їх записано в протоколах.

Висновки

Всілякі наради, збори, засідання, сходи і т.д. — це дуже важлива частина нашого життя в модерних часах. Майже всі рішення, які зумовлюють наше існування в людському суспільстві, бувають прийняті й затверджені на різних зборах. Зокрема, наради й збори є дуже важливою частиною життя й діяльності кожного провідника. Він мусить вміти не лиш активно брати участь в різних нарадах, але й організувати,

підготовляти і вести зборами. Він також повинен вміти секретарювати на зборах і писати звіти-протоколи. Добрі протоколи є конечні для кожних важливіших зборів чи нарад.

Мандрівний табір «Лицарі природи», Україна

*пл. сен. Микола Попович-Назарук,
пл. сен. Ярема Кучинський*

Пластовий хор

Щоб відзначити належно 50-ліття Пласту у Великій Британії, провід Пласту вирішив відновити чи радше зорганізувати новий хор з пластунів і пластунок всіх уладів,

▲ На пластовому таборі ім. Тадомира Атаманюка, Велика Британія

при допомозі якого ми могли б відзначити наше 50-ліття публічним крайовим святкуванням приблизно восени цього року. Наш пластовий друг пл. сен. Степан Мороз радо погодився навчити та диригувати пластовим хором. Перші проби з пластуномством Ноттінггаму, Дарбі та Вольвергамптону відбулися в Ноттінггамі 21 і 22 березня. Наступні проби відбудуться по нашому 3'їзді, а в міжчасі відбудеться перша проба в Манчестері з всього пластуництва з Манчестеру й околиць в домі СУБ в Манчестері при Смедлей Лейн.

Опісля планується відбути спільну пробу всіх на пластовій оселі «Верховина» на «Spring Bank

Holiday».

Далі будуть плануватись спільні проби в Манчестері і в Мідлянс.

Крім хору наша подруга хореограф пл. сен. Марія Бабич зорганізує кілька народних танків, бо маємо наших членів-танцюристів в терені.

Доложімо всіх наших зусиль, щоб належно відзначити наш Пластовий Золотий Ювілей. Закликаємо всіх колишніх хористів, як рівно ж нових молодших друзів та подруг включитися в наш пластовий хор.

Ми знаємо, що буде багато труду і праці та навіть і коштів, але всі ми є пластуни бадьорі та оптимістичні, й «ніщо нам лихо, ні пригоди».

Станичні подбають, щоб всі члени були про це поінформовані та де треба зорганізували транспорти для потребуючих на місця спільних проб.

У наступному числі читайте про пластові табори на оселі «Верховина» у Валії, Великобританія

▼ На пластовому таборі ім. Тадомира Атаманюка, Велика Британія

пл. сен. Петро Саварин

МИСТЕЦЬКА ВИСТАВКА, ЧАЙ І «СВЯТО ВЕСНИ»

(З нагоди 50-ліття Пласту в Едмонтоні)

Латинську пословицю, «ars longa, vita brevis», що по-українськи означає «мистецтво довге, життя коротке», я знаю ще з гімназійної лавки, але до мистецької виставки пластунів з нагоди 50-ліття Пласту в Едмонтоні в неділю 5 квітня 1998 року в Пластовому Домі я не усвідомлював собі, що так багато було і є в нашій станиці різних митців. Професійних і аматорів, з мистецькою освітою і самоуків чи учнів професійних митців, наприклад, св. п. Юліяна Буцманюка. Ця виставка відбулася на «ювілейному чаю» Пластприятя, який відкрило в імені Пластприятя подружжя Анна і Кен Ілюки. Виставку відкрила Голова Комітету виставки, пл. сен. Надя Цинцар, а Голова Ювілейного комітету пл. сен. Люба Бойко-Бел, станичний пл. сен. Р. Білаш і мисткиня О. Лісова-Боцюрків скористали з нагоди і офіційно «відслонили» емблему 50-ліття. Присутніх на чаю-виставці батьків і гостей забавляло грою на різних інструментах членство — музичну програму зорганізувала пл. розв. М. Ілюк, — а для найменших була розвагова програма в підвалі домівки, яку зорганізувала панна Марійка Качмар. Гостей вітали пл. сен. В. Кунда, С. Шулякевич, Т. Стефанів і Т. Боцюрків, а чай на зміну наливали провідники різних організацій: О. і П. Саварин (КУК), Ю. Нагнибіда (БУК),

Б. Конвей (ПР КУК), М. і Л. Пастушенко (ЛУКЖ), д-р М. Лобай (СУКС), В. Кунда (Ст. Рада), М. і М. Саварин (РЕКШ), М. Тодосійчук (Пластприятя), Н. Цинцар, д-р П. і Д. Роланд (ОП УПС), Е. і Х. Звоздецькі (посол до Пров. Парляменту), д-р З. і З. Когут (КІУС), Л. Андрійович (СУМ) і д-р О. Білаш (АУ).

Каталог виставки називає 30 митців, від кожного по два експонати, які були розвішані на стінах кругом залу і позначені номерами, так що глядачі могли взнати так назви творів, як і їх авторів. Окремо, в кутку при вході, була виставлена плащаниця з Церкви Успення Пресвятої Богородиці. Ось імена тих митців, що їх твори вдалося дістати на виставку: С. Бурак-Бернард, О. Лісова-Боцюрків, Х. Гопчин, д-р Д. Зельська-Даревич, Л. Дитиняк, І. Дмитрук, В. Доброліж, Ю. Ёндик, О. Жмуркевич-Антонович, М. Ковалюк, Ю. Климкович, І. Кухаришин-Смее, М. Батицька-Лишак, П. Лукомський, О. Манастирська, М. Мариняк, О. Нінювський, О. Іванусів-Олійник, Р. Петрів, Л. Полуян, М. Саварин, О. Стадник, М. Стадник-Бардай, С. Стадник, І. Тодорук, Л. Тодорук, Ж. Яворська-Федушак, Я. Шулякевич, А. Нінювська-Цимбаліста, І. Яців.

Пластова станиця Едмонтон на «Святі Весни» на Селі Української Культурної Спідщини (СУКС)

2 ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ: КАНАДА

Оглядаючи виставку, я не міг надивуватися, як багато мистецтва вийшло з нашої станиці і яке воно різнорідне, але не мені давати йому оцінку, бо я не мистецтвознавець. Говорили мені однак люди, що їм виставка подобалась, так, зрештою, як і мені. І це нічого дивного, бо якраз пластуни повинні змагати «до добра, правди і краси».

Традиційне свято весни, яке й ц.р. відбулося на СУКС, в неділю 24 травня 1998 р., також відбувалося під аспектом святкування 50-ліття станиці. На ньому навіть було вперше офіційно піднесено на машт, разом із державними прапорами, станичне знамено роботи пл. сен. Н. Цинцар. Юнацтво Станиці, як звичайно, приїхало на СУКС ще в суботу, де й заночувало разом зі своїми виховниками пл. сен. Г. Яровенко і М. Саварин і зв'язковими М. Лазурко і Л. Бойко-Бел. Комендантом цієї дводенної прогульки був пл. сен. М. Лазурко, а писарем пл. розв. М. Говда. В прогульці, метою якої було здобуття відзначки фізичної вправності, взяло участь 12 юнаків і 18 юначок. В неділю до них дійшли виховники пл. сен-и М. Грох і О. Говда, а зі своїми виховниками новацтво. Прибули також члени ОП УПС.

Свято весни почалося в церкві св. Володимира молитвою, якою провадив станичний пл. сен. Р. Білаш. Після знімки біля амфітеатру відбулося відкриття: підняття прапорів, гімн, новацька пісня, наказ. Функцію

нування двомовного шкільництва, КІУС, КФУС, СУКС, Катедри фольклору, одержуючи за це чимало високих відзначень, включно із Хрестом

Симона Петлюри, Орденом Канади, Медалею св. Володимира, Шевченківською медалею.

На ватрі, яку підпалили Толя Яровенко, Микола Білаш і Петро Саварин, чудові пластові пісні під звуки гітари перепліталися з веселими скечами чи вправами новацтва і юнацтва, і учасники навіть незчулися, як ватра стала гаснути і прийшов час на «Ніч вже йде». Але так все кінчається в житті — заскоро! А авторові цього допису, що вже в Пласті понад півстоліття, нагадалися строфи з вірша Івана Франка про цілого чоловіка, якого старається виховати Пласт, п.наг. «Не забудь»:

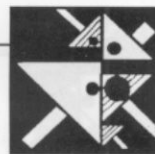
Ювілейна виставка і чай

А ватра на «Святі Весни» горить, горить! Папає!

бунчужного сповняв пл. сен. А. Горняткєвич. Було коло 85 учасників. А далі пішли заняття, обід, ватра. Сеніори на своїх сходинках заслухали 2 гутірки: про 34 Конвенцію УНС П. Саварина і про свв. Кирила і Методія А. Горняткєвича. На ватрі з нагоди 50-ліття станиці, якою провадив пл. сен. М. Грох, П. Саварин, як приклад громадського виховання в Пласті, згадав деяких цікавих пластунів і пластунок, які пластували в Едмонтоні, а поза Пластом очолювали ряд різних українських організацій: СКВУ, КУК, БУК, УНО, ЛУЖЖ, КУПіП, НТШ і т.д., були і є редакторами газет, мітратами, професорами Університетів чи причинилися до видання ЕУ, зас-

...Лиш хто любить, терпить,
В кім кров живо кипить,
В кім надія ще лік,
Кого бій ще манить,
Людське горе смутить, —
ТОЙ ЦІЛИЙ ЧОЛОВІК.
То ж як всю життя путь
Чоловіком цілим
Не прийдеш тобі быть, —
БУДЬ ХОЧ ХВИЛЕЧКУ НИМ...
...О, тоді ясні сні
Оживлять твою путь.
Юних днів, днів весни
Не забудь, не забудь.

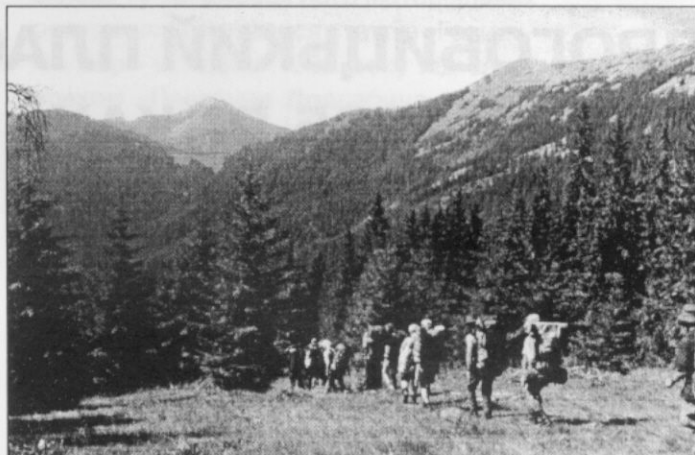
Інформаційний центр станиці Надвірна

ІНФОРМАЦІЙНА ДОВІДКА ПРО НАДВІРНЯНСЬКИЙ ПЛАСТОВИЙ ОСЕРЕДОК

На теренах Надвірнянського району пластовий осередок було засновано в середині 20 років. Курінь ім. Данила Галицького очолював Дмитро Попадинець. Напрямки діяльності: духовні програми, заняття з історії України, археологічні та етнографічні дослідження, мистецькі програми, спеціалізовані заняття з військової справи, туризму, спорту.

Відроджено організацію в м. Надвірній восени 1990 — взимку 1991 року п. Михайлом Федоришиним (Голова ради старійшин міста) та п. Володимиром Федорак (колишній завідувач краєзнавчого відділу Надвірнянського районного центру дитячої творчості, зараз заступник голови Надвірнянської райдержадміністрації).

Перші гуртки «Скіфи», «Сови», «Едельвейс» (виховник — В. Федорак), «Соколи» (виховник — О. Колосенко) відновили виховні програми Пластової організації. Проводячи заняття, табори і вишколи,

пластуни удосконалювались як духовно і морально, так і фізично.

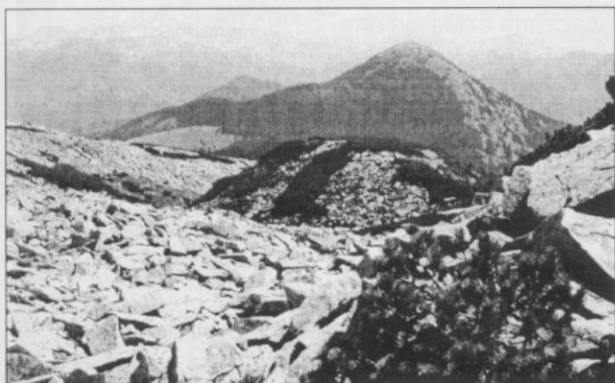
За час з 1991 до 1998 року пластуни осередку провели чимало корисних справ: започаткували в місті «Книгу пам'яті» (історичні матеріали про галичан — ветеранів ОУН-УПА, політв'язнів і репресованих), організували серію благодійних акцій в підтримку дітей-сиріт та інвалідів району. При допомозі пластунів було зорганізовано «гуцульську світлицю» — міні музей місцевого краєзнавства і етнографії.

Протягом всього періоду Надвірнянська станиця активно займалася популяризацією туризму і спорту на теренах Прикарпаття, оздоровленням дітей і юнацтва краю: проведено 19 пластових таборів і кілька десятків мандрівок на теренах Західної України. Таким чином було оздоровлено близько тисячі дітей зі шкіл області, а також їх ровесників з Харківщини, Житомирщини, Запоріжжя. В даний час намічено проведення трьох спортивно-туристичних таборів на території району.

Станом на 5 квітня 1998 року в Надвірній функціонує два юнацьких куреня: юнаків ім. Северина Наливайка (три гуртки), юначок ім. Софії Галечко (чотири гуртки), три новацькі рої; діють чотири гуртки в с. Фитькові і два гуртки в с. Білі Ослави. Всього в районі нараховується близько двохсот членів Пласту.

▲
Українські Карпати

Українські Карпати

Ярослав Максимович

ДРОГОБИЦЬКИЙ ПЛАСТПРИЯТ У 1991-1995 РОКАХ

Утворення Пластприяту в Дрогобичі

Хоча дрогобицький Пласт офіційно зареєстрований 19 липня 1991 року, початок його фактичної діяльності припадає на літо 1990, коли в липні-серпні відбулися перші пізнавальні зустрічі починаючих провідників Пласту з дітьми, що бажали вступити до нього, і їхніми батьками.

Українські Карпати

Незабаром почались окремі заняття виховників з молоденькими юнаками та дівчатками на відкритій місцевості та в невеличкій кімнаті без вікон у дрогобицькому Будинку школяра. Виховники набирали вправності.

Майже з початком відродження дрогобицького Пласту стихійно почалась діяльність окремих прихильників Пласту.

В той час навіть вважалось корисним одержання відповідної літератури, фотографій різних довоєнних пластових груп в походах чи просто в станицях, організація зустрічей з довоєнними пластунами м. Дрогобича та одержання їхніх одностроїв для зразків.

Тоді ми ще не називали себе членами Пластприяту.

Безпосереднім і фактичним утворенням Пластприяту вважаються збори,

зорганізовані пластовим Проводом в згаданій кімнатці 21 лютого 1991 року, на якій по оголошенню в газеті «Галицька Зоря» були запрошені громадяни, яким небайдужа пластова організація.

В список бажаючих допомагати організації Пласт власноручно записались 22 особи. Деяку частину з них я запросив на збори як своїх знайомих з Товариства української мови, й вони залишилися в Пластприяті донині. На зборах обговорювались деякі проблемні справи станиці, з яких найбільш термінові були — одержання нормальної пластової світлиці і найбільш потрібних речей та меблів.

На наступних зборах в березні 1991 року уточнено членство дрогобицького Пластприяту: Мирослава Яджак, Юрій Кульчицький, Остап Федоришин, Галина Кравець, Ярослав Максимович — голова, Леся Німилович, Любов Пагута і Ольга Сятецька. Незабаром вступили ще Богдан Балог, Орест Маркевич і Мирослав Матвіїшин.

Між членами гуртка були розподілені обов'язки. Секретарем вибрано Любу Пагуту.

Діяльність Пластприяту

Благородна мета пластової організації породжує відповідні напрями діяльності всіх, хто бажає сприяти розвитку Пласту в цілому.

На початку 1991 року Дрогобицька пластова станиця практично ще формувалась в організаційному плані, а також потребувала забезпечення відповідних умов для занять і матеріальних засобів.

Тому відразу після створення Пластприяту від його імені було написано лист до одинадцяти провідних підприємств м. Дрогобича з роз'ясненням мети пластової організації і конкретним переліком недостатнього і необхідного. Вже в березні 1991 року з допомогою Пластприяту на першому поверсі Будинку школяра виділено дві

гарні світлиці, де почались постійні заняття пластунів.

Багато організацій м. Дрогобича відгукнулось дуже благородно на звернення Пластприяту. Дрогобицька швейна фірма «Зоря» взяла на себе спонсорські і творчі обов'язки пошиття одностроїв для пластунів, завод «Граніт» дав три гарні письмові столи, завод газової апаратури — металічний сейф. Грошову допомогу виділили управління торгівлі, дос-

лідний завод, а дрібні суми — інші організації. Старанням Пластприяту на весняній сесії міськвиконкому вирішено питання фінансів на покриття витрат для утримання серпневого табору «Міст». З допомогою спонсорів і видавництва «Відродження» був сформований початковий бібліотечний книжковий фонд.

На потреби станиці відгукнулась і діаспора: Е. Бачинська (Австралія), колишня пластунка з Дрогобича, спонсорувала друкарську машинку, а пл. сен. Адольф Гладилович, голова пластової станиці в Монреалі в 1959-1962 роках, колишній член 18 куреня ім. Івана Франка при українській гімназії в Дрогобичі у 1930 роках, прислав цінні книжки для пластових занять.

Для популяризації пластового способу життя, збільшення кількісного складу та організації його матеріальних ресурсів публікувалися статті в «Галицькій Зорі» в жовтні 1990 року під заголовком «Пластуни Дрогобича вчора і сьогодні» і 31 липня 1991 року — «Пластунам потрібна опіка». До газети «Вісник дрогобицьких пластунів» у 1992 році була написана стаття «Пластприят: завдання на часі».

У 1992 році Пластприят поповнився новими членами: Наталя Микитяк, Йосиф Калат, Дмитро Масний, Галина Дячок і інші.

Члени Пластприяту брали участь також в організації літніх таборів. Наприклад, значну роль в постачанні продуктами табору 1992 року зіграла ініціативна група від батьків пластунів у складі: Клавдій Пукавський, Іван Яцуляк, Орест Пітулей і Юрій Кульчицький. Допомогавав діставати харчі Богдан Кондратик.

На звітному засіданні 1992 року обговорено розподіл праці членів Пластприяту в секціях:

- Сектор туризму і господарської діяльності: Ю. Кульчицький, Й. Калат
- Конфекційний сектор: Л. Німилович, Б. Кондратик
- Культурні заходи і естетика: Н. Микитяк, Г. Дячок
- Секретар: Л. Пагута

Пластприят планував створити раду сеніорів з пластунів-ветеранів довоєнного періоду: Дарія Беч, Іван Довгий,

З ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ: УКРАЇНА

Дарія Довжанська, Катерина Кульчицька, Стефанія Луцька, Андріяна Попель, Софія Ільків та інші.

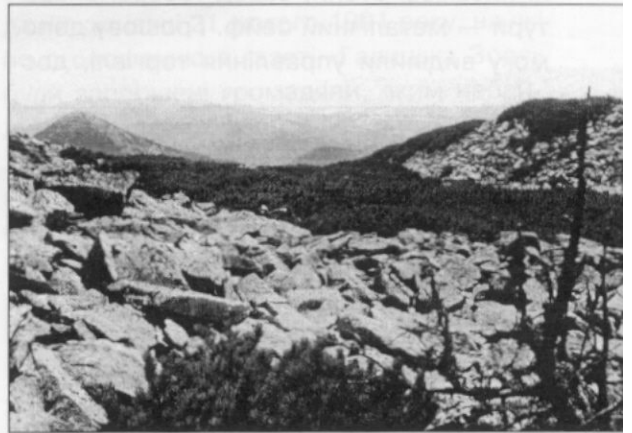
Неодноразові пояснення про колишній побут пластунів давала пл. сен. Дарія Беч. Цікаву розповідь про організацію довоєнних пластунів на сходинах провів пл. сен. Іван Довгий.

Як було сказано вище, не всі члени Пластприяту мали своїх дітей у Пласті, а більшість батьків офіційно не вступала в гурт приятелів Пласту. Враховуючи можливі господарські потреби пластової станиці, була спроба залучити в Пластприят представників різних провідних підприємств міста, але вона не завершилась успіхом.

Невелика група членів Пластприяту фігурувала в ролі його управи і одночасно брала найактивнішу участь в його діяльності. На кінець 1992 року і пізніше вони безпосередньо включались у виконання окремих заходів станиці. Наприклад, Юрій Кульчицький займався з пластунами туризмом, Наталя Микитюк підготувала самостійно з пластунами різні імпрези і навіть вистави (між іншим, вечір св. Миколая 1994 року), а Леся Німилович, як завжди, знаходила можливість «добувати» дефіцитні речі в торгівлі. Організувати замовлення на меблевому комбінаті книжко-

ку «Просвіти» дещо порушило прийнятий режим, а також створило нові господарські турботи.

Від самого початку утворення Пластприяту його члени беруть участь у загальних заходах станиці (день св. Миколая, різдвяна свічечка тощо). Вони взяли також участь у святкуванні 80-річного ювілею Пласту.

1993 року організаційна структура в дрогибицькій станиці набрала достатнього професійного рівня. Впорядники і пластуни після двох-трьох років пластування стали ініціативними і вмілими. В дальших роках деякі пластуни з юнаків і юначок стали виховниками. Організаційні заходи виходили більш досконало. Провід з головою станиці швидко розв'язував всілякі проблеми. Побут на таборах став дуже цікавий.

Питання підготовки до пластових таборів спільно вирішувались на батьківських зборах, де погоджувались практичні питання побуту в таборі і мандрівках. Члени Пластприяту мали можливість провести по декілька днів у таборах. Вирішено на майбутнє передбачити один намет для Пластприяту. Виконано також фотографії і фотостенди з таборів «Міст», «Волоцюг» і «Сивіл», а також з мандрівок у Карпатах.

Замість епілогу

Дрогибицький Пластприят працював у безпосередньому порозумінні зі станичним, а також проводом станиці, але не має контактів з Пластприятими інших станиць, що могло б піти на користь. На спільних засіданнях зі станичним чи проводом, які були присвячені минулому періодові, розглядались також різні плани на близький період і перспективу.

Українські Карпати

Українські Карпати

вих полиць і шафних вішаків для світлиці допоміг Йосиф Калат. Колишній член Пластприяту Орест Пітулей став впорядником і незмінним інтендантом на таборах.

Вимушене перебазування станиці у 1993 році з Будинку школяра до будин-

Брізбен, 20 березня 1998
До Вш. Редакції «Пластового Шляху»
на руки Головного редактора

Дорогий Друже Любомир,
у нашому цікавому журналі «Пластовий Шлях», примірникові ч.4 (116) 1997 на стор. 50 написано про курінь «Чота Крилатих», до якого я належу. В статті було моє ім'я згадано в справі подання точніших інформацій про станицю у Ворохті в Україні і про наш курінь ЧОК. Я не раз вже вислав інформації до курінної команди в Америці про діяльність куреня в Австралії і в Україні, але, на жаль, десь мої листи пропадають.

Отже, пересилаю Вам статтю і знімки, де є написано точніше про пластову станицю у Ворохті. Ласкаво Вас прошу знайти місце і помістити статтю й знімки у наступнім журналі «Пластовий Шлях». Рівно ж пересилаю Вам \$20 амер. долярів на пресовий фонд.

Із щирим пластовим привітом

СКОБ!

пл. сен. Онуфрій Цабанюк, Сорока Трухим, ЧОК, Австралія

ст. пл. Артем Зелений, ЧОК

ВРАЖЕННЯ ПЛАСТОВОЇ СТАНИЦІ ВОРОХТИ

Пластова станиця Ворохта в дефіляді на ЮМГПЗ
1993 у Львові із прихильниками куреня ЧОК

Всьому несправедливому і злому настає кінець. Розвалилася найдеспотичніша і найтриваліша в історії імперія під назвою СРСР.

З руїни постає Україна. В муках, сльозах, у внутрішній боротьбі вона відроджується і заявляє про себе. Для того, щоб вона знову зацвіла, як калина, буйним цвітом волі, вона має в першу чергу від-

родитися духовно. І тому на терені України починають виникати і відроджуватися різні організації, які прагнуть донести до української молоді ідеї вільного розвитку і сильної держави. Серед них найсильніша організація Пласт, яка була знищена польською шляхтою та катями СРСР.

Створена на початку століття англій-

З ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ: УКРАЇНА

цем Байден-Пауелом під назвою Скав-тінг, вона набула широкого розмаху в багатьох країнах світу. Зокрема, в Україні ця організація, створена доктором Олександром Тисовським, набула націоналістично-ідеологічного спрямування. Пластові організації на початку століття піднімали дух українців, ставили їх в рівень з європейськими народами, робили українців справжньою нацією.

▲ Охочі прихильники куреня ЧОК і пластуни з Ворохти у Львові на ЮМПС

Тому і зараз створюються на терені України пластові гуртки, курені, станиці. Але інколи в пластових гуртках наставниками стають колишні партійні та комсомольські працівники, які перемінили багряно-червоні прапори на синьо-жовті. А справжні пластуни, які несуть любов до України, дуже потрібні українському Пластові.

І ось, з прагненням допомоги побудови незалежної України прибув на гуцульську землю Онуфрій Цабанюк, українець з Австралії. Перебуваючи на своїй батьківщині в с. Ворохта в Карпатах, незважаючи на погіршення здоров'я, провів велику працю для відродження Пласту в цьому регіоні. Він зумів зорганізувати у Ворохті пластову станицю.

І це в той час, коли в Україні немає можливостей, коли не всі з симпатією дивляться на українців. Але ця людина змогла знайти однодумців — молодих, старших, родину. Тяжко йому було це зробити, тому що не всі його розуміли,

бо пройшло вже багато років, і ці роки зробили відбиток на людях.

Допомагали йому в цій роботі жителі Ворохти: Зелений Василь, Колімбровський Михайло та багато інших. Багато в чому допоміг місцевий священик о. Мирослав та його родина.

Була організована поїздка пластуни з Ворохти на всесвітню зустріч пластуни у Львові, де Ворохта фігурувала першою по гуцульському однострою та музичних номерах. А потім на заклик Крайової Пластової Старшини Станична Старшина прибула на нараду, яка відбулася в місті Івано-Франківську.

На теперішній час Ворохтянська станиця продовжує діяти. Ми радіємо, що наша співпраця з другом Онуфрієм Цабанюком стає все тіснішою, особливо після відвідин України багатьма пластунами з Австралії. Ведеться роз'яснююча робота в школі, серед молоді, а також з місцевими жителями.

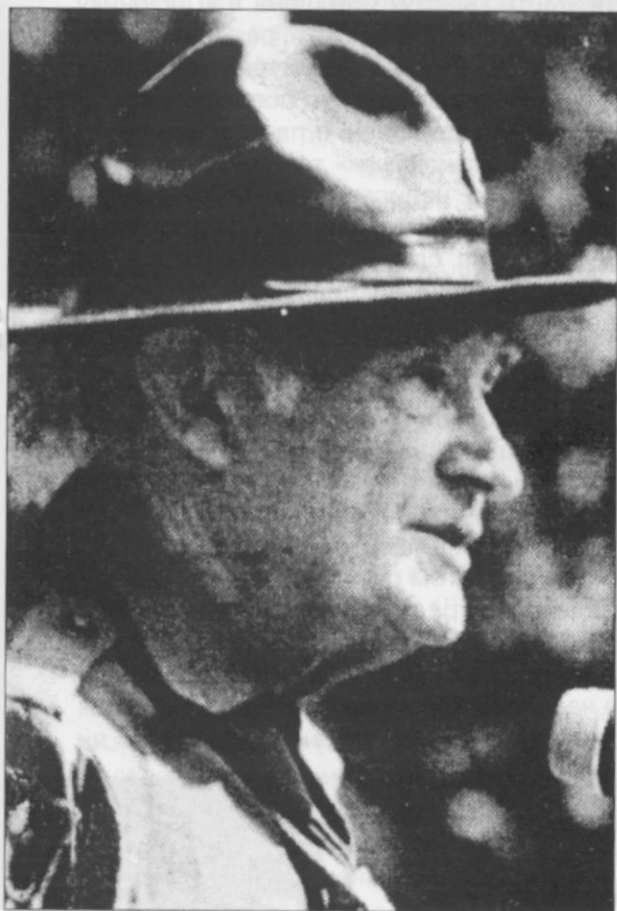
Зліва друг Василь Зелений з Ворохти з курінним прапором «Чоти Крилатих», новачка, друг Онуфрій Цабанюк перед церквою св. Юра у Львові

Уляна Старосольська

ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ ЮРІЯ СТАРОСОЛЬСЬКОГО

▲ Фото з книги «Наша зустріч»,
ЮМПЗ 1983, Німеччина

Юрій Старосольський народився 25.II.1907 року у Львові. Мати — Дарія з Шухевичів — піяністка, громадська діячка, батько Володимир — правник, адвокат, оборонець політичних в'язнів, професор права і політичних наук в Кам'янці Подільському, Відні і Празі, співорганізатор Січових Стрільців. Юрій був одружений з Оксаною Сілецькою, мав дочку Аню.

Юрій виростав у Львові, хоч деякий час після Першої світової війни навчався в Каринтії, Австрія. Закінчив матурою Академічну гімназію у Львові 1926 року, університет у Львові магістеркою права у 1931 р. Адвокатський іспит склав у Львові 1939 р., докторат права і політичних наук на УВУ в Празі 1940 року. Ступінь магістра політичних наук отримав у Вашингтоні 1953 року.

Працював у адвокатській канцелярії батька, згодом самостійно. Професор кар-

ного права і теорії права на УВУ — 1944-1949 рр., професор права на Міжнародному університеті УНРА в Мюнхені — 1947-1949 рр., професор права на Міжнародному Католицькому Університеті в Римі від 1974 року (провадив виклади на літніх курсах). Керівник Філії УКУ у Вашингтоні.

Автор статей з ділянки права українською, німецькою і англійською мовами. Мав багато праць з ділянки права, зокрема слід згадати «Принцип аналогії в карному (совєцькому) праві» 1953 року, яку закваліфіковано на Міжнародному симпозиумі як «справді найглибшу працю в цій ділянці за останніх 50 років» («Ost-Probleme», July 1954; Columbia Law Review, Vol. 70 No.2, February 1970). Дійсний член НТШ та УВАН.

У Вашингтоні працював у Конгресовій бібліотеці у відділі іноземних мов. Досліди для Конгресу проводив у 1955-1977 рр. Останніх 7 років до емеритури був шефом цього відділу. Одержав відзначення «Сурпіріор Сервіс Авард».

Був членом Редакційної колегії Енциклопедії Українознавства, теж англійської. Писав статті, репортажі до журналів. Постійно дописував до «Свободи».

Від ранньої молодости активний у різних організаціях. Як член УВО в десятиліття Листопадового Зриву у 1928 році завішує на даху Львівського університету національний прапор. Член студентських організацій, спортивних товариств.

У Америці активний громадський діяч, згадаємо його головування у Комітеті відзначення 1000-ліття Хрещення України в Америці 1988 року.

Від ранніх літ спортсмен, змагун, першун у різних ділянках.

Особливо захоплений Пластом. У 1923 р. став членом Першого пластового полку ім. Петра Конашевича Сагайдачного, гурток «Вовки». Учасник першого гурткового табору в Кам'янці

біля Підлютого (Горгани) під командою Івана Чмоли. Бере участь у обласному пластовому таборі в Осмолоді (Горгани) в 1925 р. В 1926 році стає членом куреня старших пластунів «Лісові Чорти». У 1924-1930 рр. учасник таборів на Соколі, організованих ЛЧ. Був членом команди.

У 1929 році дістав наказ нелегально перейти границю на Закарпаття для участі в Джемборі. Хоч до участі в Джемборі не допущено, таборував із закарпатськими пластунами.

У 1930 році відбув тритижневу прогулку човнами по Волині і Поліссі із куренем ЛЧ. В тому ж році польська влада розв'язала Пласт, і він перейшов у підпілля.

Від того часу табори відбувалися під іншими «фірмами». У 1931-1932 роках був обозним, але на ділі комендантом пластових таборів.

В 1933 році був членом делегації пластунів на Джемборі в Геделе, Угорщина. Пластуни перейшли нелегально границю. У 1933 році був членом пластового проводу.

Під час німецької окупації, коли Пласт був нелегальним, Юрій був комендантом табору у Шклі (1942) та комендантом інструкторського табору у Пасічній (1943).

У 1945-1947 рр. член команди Союзу Українських Пластунів Емігрантів. В 1945 році провідник першого Пластового З'їзду на чужині — в Карльсфельді; у 1947-1949 рр. член ГПРади (Мюнхен). У 1951 році предсідник Першого Пластового З'їзду в ЗСА, в Нью-Йорку, обраний головою КПРади ЗСА. У 1967-1970 рр. голова ГПРади. Від 1972 року і аж до відходу на Вічну Ватру Начальний Пластун.

1932 р. отримав Перше Пластове Відзначення за ведення таборів після розв'язання Пласту.

1977 р. нагороджений орденом Вічного Вогню в золоті за довголітню гро-

мадську, а зокрема наукову діяльність.

У 1933-1939 рр. є редактором журналу для молоді «На сліді». У 1942-1945 рр. — головний редактор журналу «Дорога». В 1948 р. вийшла у видавництві «Молоде Життя» «Велика Гра» — гутірка про ідею й методу пластування. Згодом перевидана в ЗСА. 1948 року видано «Ідейний виряд пластуна» (Ашафенбург — Мюнхен). Стаття «Мета Пласту» поміщена в «Посібнику зв'язкового» 1970 р. Статі, репортажі, промови друкувалися у різних журналах і збірниках. Ряд оповідань під псевдонімом Володимирко друковані в пластових журналах «Дорога», «Юнак» та інших.

У 1935 р. написав слова до пісні «Сірили у сумерку півночі шатра», друкowana в журналі «На сліді» під заголовком «При ватрі». Вперше виконана з музикою пл. сен. Юрія П'ясецького на Ювілейній Зустрічі у Міттенвальді 1947 року. Написав слова і музику до пластової пісні «Ріками тихими». Залишив чимало промов, віршів, нарисів друкowanych і недрукowanych. Як Начальний Пластун мав 38 промов і 22 гутірки по всіх країнах і континентах. Брав участь у всіх Ювілейних Зустрічах. Відбув подорож кругом світу: у грудні 1986 р. полетів до Австралії на ЮМПЗ через Каліфорнію, повернувся у січні 1987 р. через Азію, Далекий Схід, Європу до ЗСА. Вертаючись, в час, коли в Україні був Святвечір, засвітив над берегом океану п'ять свічок як символи континентів і згадав усіх пластунів.

Від дитячих років малював. У мандрівки брав не тільки фотоапарат, але також і пензель. Виставки його картин мали назву «Мандрівки з пензлем». У його записках читаємо: «Збірка моїх рисунків, або малюнків з датами і місцем малювання є особливим записом з життя».

Помер у Сільвер Спрінг, МД. Похований на цвинтарі св. Андрея Первозванного в Бавн Бруку.

▲ Начальний Пластун пл. сен. Юрій Старосольський з Головою КПС Німеччини пл. сен. Марусею Соляк. Фото з книги «Наша зустріч», ЮМПЗ 1983, Німеччина

▼ Другий Начальний Пластун зі своїм наступником. Фото з книги «Наша зустріч», ЮМПЗ 1983, Німеччина

організували ЛЧ. Був заочним членом
Команди
1929 р.

пл. сен. Роман Рогожа, ЛЧ

ПРО ЮРІЯ СТАРОСОЛЬСЬКОГО — ПЛАСТУНА

Пластова ідея полонила серце і уяву Юрка ще в ранній молодості, коли по польсько-українській війні він 1922 року разом з батьками вернувся з першої еміграції в Австрії до Львова. Він стає членом гуртка «Вовки» Першого пластового полку (пізніше куреня) ім. Петра Конашевича Сагайдачного, його обирають гуртковим, а далі хорунжим куреня. 1923 року він є учасником табору в Ворохті, 1924 року — обласного табору на Кам'янці біля Підлютого, 1925 року — обласного табору на Осмолоді біля Підлютого. Цього ж року, вже як старший пластун, стає членом куреня «Лісові Чорти». Починаючи з 1926 року він є членом бурави таборів на Соколі біля Підлютого, які організували та переводили «Лісові Чорти»; 1927 року здає там третю пластову пробу. Все усміхнений, веселої вдачі, товариський і братерський Юрко вже тоді шукав за пригодами, за визовом життя. 1928 року, в 10-ліття Листопадового Зриву, він на доручення УВО вивішує на даху університету у Львові український прапор. У 1929 році переходить нелегально на Закарпаття та таборує там разом з нашими закарпатськими пластунами. У 1930 році бере участь в прогульці «Лісових Чортів» на Полісся, до Берестя Литовського та Пінська, щоб помагати «ламати сокальський кордон». А коли 1930 року польська влада розв'язала Пласт і пластова організація пішла в підпілля, Юрко остається вірний пластовій ідеї і помагає продовжувати пластову працю у змінених формах: 1931 та 1932 року переводить як обозний і комендант табори молоді на Соколі; в цьому ж часі видає спершу сам, а потім з сестрою Лясею журнал «На сліді» з пластовою тематикою. 1933 року знов нелегально переходить на Закарпаття та разом із закарпатськими пластунами бере участь в міжнародному джемборі в Геделе в Угорщині.

Розгорілась Друга світова війна, і

Юрко, як багато інших, подався на захід. Але коли 1941 року німці зайняли Львів і пластовий центр знов почав діяти, Юрко вертається додому та стає комендантом табору у Шклі, а опісля вишкільного табору в Пасічній. А потім прийшла еміграція та відродження Пласту в таборах Ді-Пі. Юрко є предсідником I З'їзду пластунів-емігрантів в таборі в Карльсфельд 1946 року, а на пам'ятній ювілейній пластовій зустрічі в Міттенвальді 1947 року перший раз співають пісню П'ясецького до слів Юрка «Сірили у сумерках». 1948 року з'являється його ще нині цінна книжка про ідеї та методи пластування «Велика гра». Він є доповідачем на I Пластовому Конгресі в Ашафенбурзі на тему «Ідейний виряд пластуна». По його приїзді до ЗСА I Крайовий Пластовий З'їзд в Нью-Йорку 1951 року покликують його на свого предсідника і вибирає головою Крайової Пластової Ради. У

1967 році Збори КУПО вибирають його головою Головної Пластової Ради. 1972 року Пласт покликують його на другого з черги Начального Пластуна; нині він ідейний провідник Українського Пласту та його почесний репрезентант.

Юрій Старосольський серед пластунів на ЮМГЗ 1983, Німеччина.
Фото з книги «Наша зустріч»

Юрій Старосольський

28 лютого 1907 — 21 жовтня 1991

Мати — Дарія з Шухевичів — вчителька музики, піяністка.

Батько — Володимир — адвокат, професор права та політичних наук.

Дружина — Оксана з Сілецьких; дочка Аня.

Освіта

Народна школа:

Львів, Відень, Лінц — Австрія.

Середня школа:

Гімназія клясичного типу: Львів, Ст. Пауль, Каринтія — Бенедиктинський Інститут; Львів, Академічна гімназія, матура 1926 року з відзначенням.

Вища освіта:

Львівський університет, відділ права — магістер прав у 1931 році; Український Вільний Університет у Празі — докторат з права і політичних наук у 1940 році; Американський університет у Вашингтоні, ЗСА — магістер політичних наук — 1953 р.

Професійна едукація:

Адвокатський іспит, Львів, 1939 р.

Професійна праця

Адвокатська практика:

В канцелярії батька Володимира Старосольського (1931-1939 рр.).

Адвокатська канцелярія:

В Ярославі (1940-1941 рр.); у Львові (1941-1944 рр.).

Наукова праця

Професор карного права і теорії права на Українському Вільному Університеті (1944-1949 рр.); професор права на Міжнародному Університеті УНРА в Мюнхені (1947-1949 рр.); професор права на Українському Католицькому Університеті в Римі (від 1974 р. був двічі на літніх курсах); керівник філії УКУ у Вашингтоні.

Автор багатьох статей з ділянки права. Статті написані українською, німецькою та англійською мовами. Ще від студентських років цікавився теорією права, проблемами карного права, а особливо аспектом совецького карного права. Із ряду праць згадаємо одну з важливіших про

«Принцип аналогії в карному (совецькому) праві» 1953 року, яку кваліфіковано на Міжнародному симпозиумі як «справді найглибшу працю в цій ділянці за останніх 50 років» («Ost-Probleme», July 1954; Columbia Law Review, Vol. 70 No.2, February 1970).

Був членом Редакційної колегії Енциклопедії Українознавства, теж англомовної. Дійсний член НТШ та УВАН.

Бібліотекарство

Медична бібліотека Збройних Сил, Вашингтон (1953-1955 рр.); Конгресова бібліотека, Вашингтон — відділ іноземних мов; досліді для Конгресу (1955-1977 рр.). Останніх 7 років до емеритури був шефом цього відділу. Одержав відзначення «Сурпіріор Сервіс Авард».

Журналістика

Статті, репортажі, нариси до журналів. Постійний дописувач до газети «Свободи» (70-ті роки), рубрики «Між Капітолом і Білим Домом». Одержав Першу нагороду на Другому конкурсі СУЖА в Нью-Йорку 1973 року.

Пластовим шляхом

1923-1925 рр.

Член Першого пластового полку ім. Петра Конашевича Сагайдачного, гурток «Вовки». Курінний хорунжий.

1923 р.

Перший гуртковий табір у Ворохті — мандрівка до Дори.

1924 р.

Учасник Першого Обласного пластового табору в Кам'янці біля Підлютого, Горґани, під командою Івана Чмоли. Табір містився у стайні для овець, яку пластуни пристосували до ужитку.

1925 р.

Учасник Обласного табору в Осмолоді, Горґани.

1926-1930 рр.

Член куреня УСП і УПС «Лісові Чорти».

1928-1930 рр.

Курінний суддя (маршалок) ЛЧ, діючий провідник.

1924-1930 рр.

Учасник таборів на Соколі, які

організували ЛЧ. Був звичайно членом Команди.

1929 р.

Дістав наказ перейти (підпільно) границю на Закарпаття, щоб із закарпатськими пластунами їхати на світове Джемборі в Англії, а коли це не вдалося, таборував із тамтешніми пластунами у Лугах біля Сваляви та відбув мандрівний табір вздовж Закарпатського Підгір'я.

1930 р.

Крім табору на Соколі відбув тритижневу прогульку човнами по Волині і Поліссі із куренем ЛЧ. Цього року польська влада розв'язала Пласт.

1931-1932 рр.

Був обозним, а на ділі комендантом таборів на Соколі, які відбувалися під іншими «фірмами».

1933 р.

Член пластової делегації на Джемборі в Геделе на Угорщині (нелегально перейшов польсько-чехословацьку границю).

Член пластового проводу.

1942 р.

Комендант табору КВОММ в Шклі (під час німецької окупації).

1943 р.

Комендант інструкторського табору в Пасічній.

1945-1947 рр.

Член команди СУПЕ.

1945 р.

Провідник Першого Пластового З'їзду на чужині в Карльсфельді.

1947-1949 рр.

Член ГПРади, Мюнхен.

1951 р.

Предсідник Першого Крайового Пластового З'їзду в ЗСА, Нью-Йорк.

1951-1953 рр.

Голова КПРади в ЗСА.

1967-1970 рр.

Голова ГПРади

1972 р.

Аж до відходу на Вічну Ватру — Начальний Пластун.

Пластові відзначення

1932 р.

Перше Пластове Відзначення за ведення таборів після розв'язання Пласту в особливо важких умовах.

1977 р.

Орден Вічного Вогню в золоті за

довголітню громадську, а зокрема наукову діяльність.

Пластове писане, друковане слово

1931-1939 рр.

Редактор, а потім співредактор із сестрою Уляною журналу для молоді «На сліді».

1942-1945 рр.

Головний редактор журналу «Дорога» в трудних умовах німецької окупації.

1948 р.

У видавництві «Молоде Життя», Мюнхен, вийшла друком «Велика Гра» — гутірка про ідею й методу пластування. Згодом перевидана в ЗСА.

1948 р.

«Ідейний виряд пластуна». Вид. Ашафенбург — Мюнхен.

1970 р.

«Мета Пласту» — стаття в «Посібнику зв'язкового», Торонто.

Низка статей, доповідей, репортажів друкована у різних журналах і збірниках. Під псевдонімом *Володимирко* написав ряд оповідань, які були друковані в пластових журналах («Дорога», «Юнак» та інших). Згадаємо деякі для приміру: «Василик», «Слово Приблуди», «Мавчин жарт» та інші.

1935 р.

Написав слова до пісні «Сірили у сумерку півночі шатра», яка була друкована в журналі «На сліді» під заголовком «При ватрі».

1947 р.

Пісня була вперше виконана на Ювілейній Зустрічі у Міттенвальді. Музика пл. сен. Юрія П'ясецького, ЛЧ.

Автор слів і музики пластової пісні «Ріками тихими».

Залишив чимало промов, віршів, нарисів друкованих і недрукованих.

Громадська діяльність

Член УВО (1926-1930 рр.), учасник різних акцій, кількакратний в'язень польських тюрем.

Провідний член студентських організацій, спортивних клубів. Голова студентської «Правничої громади» у Львові, голова Секції адвокатських аплікантив. Член Виділу КЛК у Львові. У Вашингтоні — член-засновник і голова Об'єднання Українців Вашингтону,

ПЛАСТОВІ СТАНИЦІ

голова осередку НТШ у Вашингтоні.
Голова комітету для відзначення 1000-ліття Хрещення України в Америці 1988 року.

Спорт

1921-1922 рр.

Як учень австрійської гімназії в Ст. Пауль, Каринтія, здобув перше місце у скоку у височінь і у стометрівці. Найкращий стрілець «копун» в дружині копаного м'яча (хоч був у ній наймолодшим).

1923-1925 рр.

У Львові: лещетар; тенісист — перше місце в дабл; легкоатлет — ряд перших місць у скоку в височінь, довжині і в трискоку та скоку з жердкою; туристика — мандрував з пластунами, а теж самітньо по Карпатах, переходив нелегально границю з Польщі до Чехословаччини.

Пізніші роки:

Відбув низку подорожей по різних континентах світу. Брав участь у всіх Ювілейних Пластових Зустрічах. Відбув подорож кругом світу: поїхав у грудні

1986 р. до Австралії на ЮМПЗ через Каліфорнію, повернувся у січні 1987 р. через Азію, Далекий Схід, Європу до ЗСА.

Малювання

Від дитячих літ малював. Це було родинне замилювання, бо і батько, і стрий, а також і брат Ігор малювали. В усі мандрівки брав не тільки фотоапарат, але також і пензель. Виставки своїх картин експонував під назвою «Мандрівки з пензлем».

Про своє ставлення до малювання писав:

«Все тягнуло мене до малювання, не знаю чому. Зокрема серед природи, яку особливо люблю і відчуваю у формах і барвах. Люблю рисувати або малювати при нагоді подорожей, як свого роду денник з дороги.»

Маю малюнки з різних частин світу. Маю теж рисунки з поїзду Ді-Пі. Інші плакали в 'товаровому поїзді', а я маю шкіци.

В кожному разі мені здається, що відтворювати краєвиди олівцем і фарбою є найкращий спосіб 'переживати природу'. Збірка моїх рисунків, або малюнків з датами і місцем малювання є особливим записом з життя».

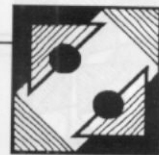
З ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ: БРАЗИЛІЯ

Фотографії від родини Соколик, яка відвідала Пласт в Бразилії навесні 1997 року

пл. сен. Володимир Соханівський

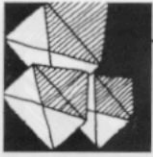
Чи проблема характеру є актуальнішою під сучасну пору?

Помимо того, що понад 67% американського населення схвалює працю свого Президента Білла Клінтона, останніми часами преса починає бути дещо критичнішою, якщо не до його особи як Президента, то до його характеру. А характер як такий останніми роками не був передовою темою дискусій преси чи навіть виховних інституцій чи інших середників. Ще донедавна якщо пролунав якийсь голос критики, то існувала особлива агресивна група професійних «майстрів скандалу» чи т. зв. президентських «спін-докторс», які вміло і вчасно реагували, пробуючи заломити, відхилити чи взагалі знищити будь-які підозріння супроти Президента чи його групи з Білого Дому. Останньо ці спеці, яких дехто назвав «злыми псами», бо вони так дико словесно нападали на критиків, дещо замовкли. Вони затихли і залишили самого Клінтона обороняти себе самого. Тому тепер існують певні комісії, які досліджують датки підозрілих донорів для комітету демократичної партії, щоб не було закидів про вплив на закордонну політику чи взагалі безпеку країни. Цим займаються спільно демократи і республіканці. Тепер навіть існує група 130 американських законодавців, які вимагають відкликання поїздки Президента Клінтона до Китаю. Дехто з критиків Білого Дому пішов так далеко, що говорить, мовляв, Білий Дім, взглядно політична його група залишила ті конечні традиційні властиві принципи мистецтва керування державою, виправдуючи це тим, що деякі з принципів у цей вік не є відповідні. Вони тих принципів навіть не знають, не пізнають, бо їх ніколи не вивчали й не бажали вивчати. А це є не тільки невдачею, а певного роду зрадою американських традицій. Зневага принципів в історії інколи повертається назад злбно. Це є правдою, що Америка нагромадила світову славу, силу, багатство, гідність і навіть таку людську порядність, яку ті, що претендують, що вони ведуть народ, можуть користувати, але через свою марність і брак кмітливості і характеру вони марно затрачують ті дари тяжко запрацьованими і здобутими попе-

редніми поколіннями. Американське законодавство є славне на весь світ і кожний американець гордиться ним, тому не можна допускатись навіть найменших помилок, фальші, недотягнень чи ілюзорності інтерпретації. Моралісти, а такі справді існують в американському житті, звертають на це особливу увагу, об'єктивно критикують і змагають до покращання. Вони це роблять помимо застрашувань «майстрів скандалу», які прозивають їх расистами, екстремістами, правицею чи релігійними фанатиками. Всі дотеперішні Президенти вважали свою функцію і завдання як величезний моральний тягар відповідальності перед історією, народом і світом, а сучасний Президент шукає за вульгарними приємностями президентського бюро.

Дослідники кажуть, що Америка не вийшла б так добре з п'ятилітньої громадянської війни, якщо б не сильні характери президентів Лінкольна і Лі. Навіть Черчіль висловився: «Публичні люди, яким дано вести війною, повинні жити у безперестанному стресі душі». Цей стрес є конечний як у війні, так і у мирі. Без стресу може бути вдоволений хіба політик, який нічого не знає. Немає сумніву, що життя в Америці є тепер добре, нічого не бракує, економіка просперує, очевидно, війни тепер немає і, якщо б Ель Ніньо не перешкоджав тут і там, то не було б взагалі на що нарікати. Кажуть, що людина, яка змагає бути державним мужем чи Президентом, крім стійкості повинна мати темперамент, характер чи взагалі вдачу людини, якій підходить Медаль Гонору, душу, що не боїться вмерти. Тому не дивно, що американці так люблять вибирати на різні важливі пости людей, що брали участь у війську на війні, бо вони добре розуміють значення відповідальности та служби народові.

На жаль, Президент Клінтон таким не був, і проблема характеру стала такою важливою й актуальною під сучасну пору.

НАШЕ ЛИСТУВАННЯ

У відповідь на лист пл. сен. Володимира Соханівського у ПШ ч.3 (115) 1997 бажаю заявити, що тут зайшло велике непорозуміння в інтерпретації мого листа у ПШ ч.1 (113) 1997.

Я надто шаную і ціную пл. сен. Володимира Соханівського, вважаючи його зразковим пластуном і незвичайно чесною людиною з кришталевим характером, щоб приписувати йому плагіат у підписуванні несвоєї статті «Пласт в Бучачі» у ПШ ч.4 (112) 1996.

Цілу вину за цей недогляд і помилку, яка спричинила нам обом велику неприємність і зайвий клопіт, приписую виключно редакції Пластового Шляху.

Сподіюся, що пл. сен. Володимир Соханівський прийме моє вияснення дружньо, попластовому, і ми далі залишимося пластовими добрими друзями.

Прошу вибачення, що через різні громадські навантаження я дуже запізнився із цим виясненням.

СКОБ!

пл. сен. Роман Барановський

Шановна редакція журналу «Пластовий шлях»!

Дорогий друже Онишкевич!

Привіт із України шле Вам старша пластунка Наталя Михайлів. Я проживаю в Рожнятівському районі Івано-Франківської області. Маю юнацький дівочий гурток «Голубки». Я і мої подруги є палкими прихильницями Вашого журналу. Залюбки читаємо всі статті. Дякуємо за таку дуже потрібну інформацію Вам і всій Вашій редакції.

ст. пл. Наталія Михайлів
Івано-Франківська обл., Україна

Дорогий Любомире!

Приблизно 2 роки тому у «Свободі» дуже вдало дебютував молодий (22 роки) есеїст Володимир Бобечко зі Стрия. Я його підтримав в листі до редакції, думаючи, що «Свобода» почне його друкувати більш систематично. Та так не сталось, і Володимир досить зневірився. Я старався о нього в «Юнаку», та редакція заявила (після 6 місяців!), що Бобечко надто трудний для юнацького віку...

Отож пробую щастя ще у Тебе. Чи вважаєш, що його вірш про мову (без титулу) Тобі придасться у «Пластовому шляху»? Залучую теж його ж «Четверті хвили» для Твоєї орієнтації та інформації, бо це, мабуть, належить у регіональному збірнику.

В. Бобечко працює в радіо, пише репортажі, вірші тощо. Він, властиво, журналіст, але в його строфах є то «щось», що не бачу в інших молодих перах.

Вітаю Тебе й Твоїх нашим «СКОБ!», бо не певен, чи Ти знаєш, що я таки повернувся до Пласту.

Роман Савицький

До ст. пл. Андрія Гарматія,
співредактора Пластового Шляху

Дорогий Друже!

Пишу до Вас як курінний 18 куреня УПС «Чота Крилатих» у справі статті про наш курінь, яка появилася в 4 числі Пластового Шляху за 1997 р. Справа в тому, що в листопаді 1996 року я вислав статтю про наш курінь (разом зі знімками) з нагоди 50-ліття його заснування до редактора Пл. Шляху пл. сен. Любомира Онишкевича, з проханням помістити її в Пластовому Шляху. Вернувшись щойно з піврічного побуту в Західній Європі і переглядаючи пошту, яка накопичилася за час моєї відсутності, я попав на 4 число Пл. Шляху. На моє здивування, побачив я там не мою статтю, але статтю про наш курінь за підписом ст. пл. Володимира Стецька, з яким я, на жаль, не знайомий.

Ваш співредактор, пл. сен. Л. Онишкевич, сказав мені по телефоні, що моя стаття разом зі знімками, правдоподібно, була між матеріялами, призначеними до друку в Пл. Шляху, які якимсь чином пропали у Львові. Самозрозуміле, я був розчарований цією вісткою. Тому знову пересилаю свою статтю до редакції Пл. Шляху (цим разом на Ваші руки) з проханням помістити її в Пл. Шляху разом з цим листом, щоб читачі Пл. Шляху розуміли, в чому справа. Надіюся, що моя стаття доповнить інформації про Чоту Крилатих, що подані у статті ст. пл. В. Стецька (яка не всьому точно наświetлює наш курінь).

С.К.О.Б!

пл. сен. Юрко Даревич — Сойка,
курінний 18 куреня УПС «Чота Крилатих»

ОБІЖНИК УПС

БУЛАВА ГОЛОВНОЇ БУЛАВНОЇ УЛАДУ ПЛАСТОВОГО СЕНІОРАТУ

270 BREMEN STREET, ROCHESTER, NEW YORK 14621-2368 USA

ТЕЛ./ФАКС: 716-467-2865

Обіжник ч.2-3/98

До Крайових Булавних, Діловодів УПС, Курінних УПС

РІЗНИМИ ШЛЯХАМИ ДО СПІЛЬНОЇ МЕТИ

ЗГАДАЙМО ДРОТА

29 березня 1998 року минуло тридцять років, як відійшов на Вічну Ватру Основоположник і ідеолог Українського Пласту проф. д-р Олександр Тисовський — Дрот. На 82 році життя (нар. 9 серпня 1886 року) закінчив свою життєву мандрівку у Відні, Австрія, де проживав після утечі з рідних земель під час Другої світової війни.

Професор д-р Олександр Тисовський — це колоритна постать у житті західної вітки українського народу. Як визначний педагог з покликання, він підходив до своїх учнів у притаманний йому спосіб, зовсім відмінний від підходу інших педагогів. Він підходив до кожного з них індивідуально, вважаючи кожного окремою людиною із власною особовістю. Школа, на його погляд, мала давати учням не тільки знання, але теж виховувати їх на чесних, патріотичних і характерних громадян.

Здаючи собі справу з того, що школа не спроможна того зробити, він взявся реалізувати свої новаторські, на той час революційні методи у виховній системі молоді створенням позашкільної молодіжної організації у формі Пласту на зразок англійського Скавтіngu. Ця ідея швидко поширилася на рідних землях, в Галичині, Волині, Буковині і Закарпатті, а навіть поширилася на Наддніпрянську Україну. Із скромних початків з невеликої і нечисельної організації шкільної молоді Пласт розвинувся у могутню організацію молоді, яка згодом охопила теж робітничу і сільську молодь.

Польська влада спочатку толерувала, хоч дивилася на розвиток Пласту кривим

оком, аж остаточно із політичних мотивів у 1930 році припинила його діяльність. Пласт пішов у підпілля і там продовжував свою діяльність.

Внаслідок некорисного для нас ходу Другої світової війни більшість пластунів і пластунок покинули рідні землі і опинилися на теренах Німеччини і Австрії. І тут пластуни не змарнували свого часу, відновили пластову працю і з успіхом продовжували її аж до виїзду за океан.

І знову, поселившись в різних країнах і континентах, ми швидко віднайшли себе і, хоч простори ділили нас, відновили пластову діяльність в ЗСА, Канаді, Австралії, Аргентині, Англії і Німеччині та проводили її з більшим чи меншим успіхом по сьогоднішній день.

За час свого існування Пласт виховав тисячі української молоді в дусі найвищих ідеалів любові до Бога, батьківщини на свідомих своїх обов'язків і від-

СЛОВО СЕНІОРАТУ

повідальності, характерних і відданих своєму народові громадян, готових віддати йому все найдорожче, навіть життя.

Ми можемо бути горді, що вдержали ідею Пласту несплямленою і з проголошенням незалежності і відновленням Української Держави передали її на рідні землі, де Пласт зродився.

Тепер ми всіляко допомагаємо Пластові в Україні розвинутися у поважну організацію, яка стала б зразком до наслідування для інших молодіжних організацій.

У книжці «Основоположник Пласту» (Мюнхен, 1966, автор Теодор Данилів) сказано: виховників Пласту можна знайти в рядах борців за волю України під час визвольних змагань 1918-1920 років, у змаганнях за збереження й всебічний розвиток національної субстанції у міжвоєнному періоді, у підпільно-революційних організаціях міжвоєнно-

го і воєнного періодів і в намаганнях відновити й розбудувати життя української суспільності у країнах поселення на всіх континентах.

Немає такої ділянки життя нашої еміграції, де б не працювали пластуни, а багато з них займали і займають поважні пости в ньому.

«Життя в Пласті» О.Тисовського — це сформульовані думки і погляди на підставі його досвіду і довголітньої педагогічної праці.

Праця Тисовського ще далеко як слід не навітлена. А її благородні наслідки вимагають ще глибоких досліджень не тільки провідників Пласту, але соціологів, педагогів, політиків, а то й духовенства.

Для увіковічення великих заслуг цього великого подвижника виховної праці української молоді повинно бути зроблено ще дуже багато.

пл. сен. Роман Барановський, ЛЧ

25 травня 1998 Начальний Пластун признав ступінь пластуна сеніора керівництва таким сеніорам:

пл. сен. Орест Гарас, Канада

пл. сен. Юрій Сеньків, Канада

пл. сен. Петро Гупало, Австралія

пл. сен. Оля Ткачук, Канада

пл. сен. Оленка Хичій, Канада

Від самого початку заснування УПС сеніори всю свою енергію і працю присвячували і присвячують для добра Пласту:

- пластовий провід під проводом сеніорів
- вклад сеніорату у пластові вишколи
- сеніорат - фінансовий фундамент Пласту

В Пласті не всі можуть бути виховниками і не всі можуть займати керівні пости, але всі ми, пластові сеніори, по нашій спроможності, допомагаємо Пластові.

Курінні звіти свідчать про велику поміч в розбудові пластових домівок, осель, сеніори допомагають фінансово в переведенні крайових таборів і ЮМПЗ і дають щедрі пожертви на різні пластові фонди.

Останньо, сеніори через свої курені включаються в акцію допомоги поширення Пласту на всі терени України. На що піль просимо Курені УПС відгукнутися і зложити одноразову пожертву \$10.00 від кожного члена.

21 травня 1998 р. в St. Catherines відбулися сходи Головної Булави УПС в яких, на запрошення ГБ УПС, взяла участь Головна Булава Уладу Старших Пластунів. Ця спільна зустріч дала змогу взаємно ознайомитись з планами праці і довідатися про гарні, творчі ідеї, які впроваджує Головна Булава УСП. Ми, сеніори, не маємо права втручатися у працю УСП, але простягаємо дружню руку до тих друзів Старших Пластунів і Старших Пластунок, яким доля нашого Пласту дорога.

Як перший крок співпраці покликано спільну комісію для розгляду спільного правильника відзначень, обговорено перехід з УСП до УПС і в дружній пластовій атмосфері порушено багато наших спільних «пластових болячок». Ми дуже вдячні подрузі Оксані, що не жаліла труду і прибула на наші сходи з Торонта. Спільною працею і спільними зусиллями стараємося збільшити ріст членства в УСП, щоб в майбутньому поширити членство в УПС і в той спосіб забезпечити наш Пласт резервою виховників і сильною фінансовою базою.

Курені звітують

1 курінь УПС ім. О. і С. Тисовських, курінна пл. сен. Христя Болюбаш, 62 члена. Члени куреня працюють в Пласті на індивідуальній базі. Вони займають пости в ГПБ, ГБ УПС, КПС і станицях. Курінь допомагає розвиткові Пласту в Україні, нав'язав контакт з пластунами в Кіровограді та зголосив свою готовність з ними співпрацювати. Зі своєї каси виділив фонди на потреби ЮМПЗ і допоміг потребуючим пластунам покрити подорож на ЮМПЗ в Канаді.

2 курінь УПС «Ті, що греблі рвуть», курінна пл. сен. Дора Горбачевська, 106 членок. Курінь провів акцію збирання фондів на розбудову Сокола. Членки брали участь в Ювілейному Зборі під час записання Начального Пластуна та посвячення двох кімнат на Соколі в пам'ять членок пл. сен. Цьопи Паліїв і Ганки Коренець. Видавничий Фонд ім. пл. сен. Ганки Коренець призначено на передрук книжки «Скавтінг' для хлопців» для поширення по різних областях України. Фонди із щорічного Великоднього Базару призначені на добродійні цілі, для помочі потребуючим в Україні. Членки активні на постах при ГПБ, КПр і КПС, займають пости кошових, гніздових і виховниць. Очолюють вишколи УПУ і УПН, «Школи Булавних», працюють у станичних проводах та провадять громадську працю. Ідею таборів «Пташат» і їх започаткування на Союзівці завдячуємо пл. сен. Нелі Сохан. Курінь активно включився в допомогу Пластові в Україні і помагає пластовій групі в Дніпропетровську.

На Вічну Ватру відійшла бл. п. пл. сен. дов. Галина Крохмалюк.

3 курінь УПС «Лісові Чорти», курінний пл. сен. Петро Содоль, 186 членів. Основна діяльність куреня відбувається по кодлах. В звіттовому 1997 році діяло 18 кодел із осідками у шістьох країнах світу, де існує Пласт. Для зв'язку з членством провід куреня видав 4 обіжники. Найбільш активні кодла в Мельборні, Сіднею, Чика-

го, Нью-Йорку, Філядельфії та Клівленді. Більшість членів є активні в громадському, науковому чи політичному житті. Велика кількість бере активну участь у виховній праці по станицях, таборах і вишколах та в керівних органах Головного і Крайового Проводів Пласту.

З нагоди 75-ліття свого існування ЛЧ провели численні ювілейні святкування. Удільно особливе відзначення для св. п. Андрія П'ясецького за створення курінного гімну «Прапоре наш» і для св. п. Тараса Крушельницького за створення курінного маршу «Гей-гу, гей-га, таке-то в нас життя».

16 курінь УПС «Бурлаки», курінний пл. сен. Володимир Шарко, 59 членів. Організаційно Ватага Бурлаків поділена на Полонини і Колиби, які втримують зв'язок через журнал «Комета — листи Бурлаків до Бурлаків», а пластова діяльність відбувається групо-во по Колибах при пластових станицях, особливо в Клівленді. Великі Ради відбуваються щорічно влітку, а Малі Ради восени. Ювілейний З'їзд на 50-ліття Ватаги відбувся 15-22 серпня 1996 у Підлютому в Карпатах з участю 26 з ЗСА і Канади і 15 з України. Для юнацтва відбуваються лещетарські і гірські роворові табори. Ватага видала «Невиспівані пісні» Романа Купчинського і «Вежі і Кулемети» Павла Грицака. На пластові цілі Ватага щедро жертвувала \$1000.00 на «Писаний Камінь» і \$1000.00 на «Вовчу Тропу». Бурлакам в Україні допомагають у формі таборового, альпіністичного і лещетарського виряду, зложили даток на Школу Лещетарських Інструкторів. Ватага вирівняла курінну вкладку до ГБ УПС за 1996 і 1997 роки.

17 курінь УПС «Перші Стежі», курінна пл. сен. Стефа Король, 60 членів. Курінь ділиться на чотири Городища, в яких члени є активні при вихов-

СЛОВО СЕНІОРАТУ

ній праці. Члени куреня заангажовані при КПС, ГПБ і ГПР та є активні в громадських організаціях і часто їх очолюють. Курінь перевів два табори «Пташенят» і мандрівний табір в Колорадо. Члени куреня брали активну участь в КУПО, в підготовці 4 Конгресу і З'їзду КПС. Курінь опікується Пластом в Дніпропетровську.

18 курінь УПС «Чота Крилатих», курінний пл. сен. Юрій Даревич, 34 члени. Пл. сен. Володимир Горський звітує про пластову і громадську працю куреня та фінансову допомогу пластунам в Україні для участі у вишколах виховників. Курінь зложив пожертву на підтримку пластових видань. Вкладка вирівняна до кінця 1997 року.

26 грудня 1997 року відійшов на Вічну Ватру бл. п. пл. сен. Михайло Білоус.

20 курінь УПС «Орден Хрестоносців», курінний пл. сен. Ярослав Левицький, 59 членів. Курені «Ордену Хрестоносців» УСП і УПС провадять працю спільно. Члени куреня розкинені по дев'яти країнах, найбільше скупчення в ЗСА, а праця зосереджена на вишколах, таборах і мандрівках. Щорічні Свята Весни організують члени куреня. Курінь збирає фонди на потреби «Вовчої Тропи», організуючи новорічні забави, які дали 30 тисяч прибутку на цю ціль.

23 курінь «Хмельниченки», курінний пл. сен. Ярослав Гарасимів, 30 членів. Спільні наради куренів УСП і УПС відбуваються два рази на рік. Члени куренів в ЗСА і Канаді злучені між собою при допомозі мережі інтернет, іде старання долучити до мережі теж Україну. Курінь видає журнал «Хмель», що в скорому часі буде на веб-сторінці. Поодинокі члени куреня працюють для Пласту, як і на церковно-громадському відтинку. Курінь опрацьовує програму «Степова Школа» і перевів минулого року з великим успіхом табір з козацькою тематикою. Провід куреня налагодив зв'язок з ГБ УПС, звіти надіслані і

членська вкладка вповні вирівняна до 1997 року.

26 курінь УПС «Княгині», курінна пл. сен. Ірена Богачевська, 13 членів, усі крім одної членки належать і беруть участь у заняттях станиці Філядельфія, помагають у виховному секторі, в бібліотеці, Рідній Школі і СУА.

28 курінь «Верховинки», курінна пл. сен. Ніна Самокіш, 25 членок. Курінь веде тригранну діяльність: праця для Пласту, допомога родинам колишніх політ'язнів в Україні та поширення української дитячої книжки. В листопаді 1997 року курінь влаштував в УІА в Нью-Йорку свято відзначення 85-ліття Пласту з доповідями, виставкою архівів та ватрою. 27 березня 1997 року разом з членами театру Леся Курбаса зі Львова провели вечір Пам'яті Василя Стуса. Курінь видає листок «З верха на верх». 15 березня 1998 року відбулася Курінна Рада, на якій вибрано Провід: курінна пл. сен. Ніна Самокіш, заступник пл. сен. Оксана Кузишин, писар пл. сен. Олександра Юзенів, скарбник пл. сен. Катря Воловодюк, референт фондів пл. сен. Оля Іваськів, хронікар пл. сен. Лариса Зелик. Курінь опікується Пластом в Луганську.

В 1997 році курінь провів акцію для звернення уваги світу і України на здоровні і моральні проблеми в Україні і потребу допомоги. Пл. сен. Оксана Кузишин звітує про акцію куреня в справі жалюгідного стану здоров'я населення України та торгівлі українськими дівчатами. Численні листи в цій справі вислано до Президентів України та Америки, Об'єднаних Націй, амбасадора Юрія Щербака, генерального консула Віктора Крижанівського, наших представництв і світових організацій здоров'я, щоб допомогли Україні поправити стан здоров'я своїх громадян.

Закликаємо всі курені включитися в цю акцію, звертаючись листовно до урядових чинників чи лікарських організацій, щоб довести до відома трагічний стан в ділянці здоров'я в Україні.

пл. сен. Оксана Кузишин.

11 Hearthstone Ave. Fords, NJ 08863

31 курінь УПС «Вовкулаки», курінний пл. сен. Андрій Мончак, 49 членів. Курінна Велика Рада відбулася 6-7 червня 1997 р. На ній усталено план праці куреня. Курінь зобов'язався перевести один табір на ЮМПЗ, міжкрайовий вишкіл «Золота Булава» і відсвяткувати 40-ліття куреня. Метою куреня є виховна діяльність і активна участь сеніорату у проводах Пласту і громадській праці. Курінь закупив примірники Історії України англійською мовою та розіслав до різних амбасад.

Новий склад Булави 31 куреня УПС «Вовкулаки»:

обозний пл. сен. Андрій Мончак
суддя пл. сен. Роман Мельник
писар пл. сен. Олександр Плешкевич
скарбник пл. сен. Тарас Сілецький

Вітаємо 31 Курінь «Вовкулаки» з 40-літнім ювілеєм грімким пластовим Сильно! Красно! Обережно! Бистро!

32 курінь УПС «Степові Відьми», курінна пл. сен. Маруся Утрій, 46 членів. Звіт охоплює діяльність тільки у Південній Австралії. Активні у всіх станичних імпрезах. З приготованих обідів, кави і печива

під час громадських імпрез курінний заробіток приніс суму \$540.00, з якої оплачено стипендію студентів в Бразилії та пожертвувано на фонд «Діти Чорнобиля».

33 курінь УПС Пластове Плем'я «Брати Моуглі», Австралія, курінний пл. сен. Василь Гладкий, 22 члени. Курінь веде пластову і громадську працю на терені свого поселення. Вкладка куреня до ГБ УПС вирівняна за 1998 рік. Курінь зголосив готовність опікуватися Кримом, осередком у Красноперекопську. Дякуємо.

39 курінь УПС «Спартанки», курінна пл. сен. Христя Козак, 16 членів. Одержано звіт у формі протоколу з Курінної Ради. В касі куреня \$2331.00. Курінь переводить початкові табори. Є намір придбати фонди на будову нових бараків на «Вовчій Тропі» і заклик зібрати фонди на потреби сиротинців в Україні. Перевели з успіхом Свято Весни на «Вовчій Тропі».

ВІСТІ З КРАЇВ

Великобританія

25 квітня 1998 року з участю голови ГПБ пл. сен. Людмили Дармограй відбувся 50 Крайовий Пластовий З'їзд в Манчестері з нагоди 50-ліття діяльності Пласту на терені Великобританії. У своєму звіті голова КПС пл. сен. Микола Попович-Назарук накреслив діяльність Пласту від приїзду еміграції при кінці 1947 до 1998 року, зупиняючись на труднощах, з якими доводилося провадити пластову діяльність, та на немалих успіхах впродовж останніх 50 років. Брак пластових станиць і виховників, належного доросту до УПН і УПЮ та слабе знання української мови у дітей — це труднощі.

За 50 років через ряди Пласту пройшло чимало української молоді, яка завдячує Пластові вироблений світогляд та пластову зарадність. Найкращим виявом пластової діяльності є щорічні пластові табори на Верховині, куди протягом 6 років приїжджає молодь і пластуни з України та

куди, в міру можливості, іде поміч на відновлення Пласту в Україні. Це успіхи!

Стан членства у Великобританії — 116 активних членів.

Заплановано святкування 50-літнього ювілею і видання Історії Пласту у Великобританії.

пл. сен. Ія Кардаш Лагодинська — діловод УПС. Стан 35: 27 сеніорів праці, 3 сеніора довір'я, 5 сеніорів керівництва.

Канада

В рамках Крайового З'їзду Канади в Торонті дня 28 лютого 1998 відбувся з'їзд УПС Канади. На з'їзді присутні Начальний Пластун пл. сен. Любомир Романків, голова ГПБ пл. сен. Людмила Дармограй, головна булавна УПС пл. сен. Христя Ковч і понад 50 пластунів сеніорів. В програмі з'їзду звіт булавної пл. сен. Божени Іванусів, вибір Проводу

СЛОВО СЕНІОРАТУ

УПС Канади, слово Начального Пластуна. Вибрано Провід УПС Канади у складі: пл. сен. Божена Іванусів — булавна, пл. сен. Марійка Комарницька — писар, пл. сен. Оленка Хичій — архівар.

Польща

Головна Булава УПС одержала листа від ст. пл. Мирослави Борової, голови КПС Польщі. 13 лютого 1998 року в Польщі засновано Улад Пластового Сеніорату. Першим після відродження пластової ідеї і поки що самотнім сеніором став о. Марко Скірка, ЧСВВ. Гратулюємо і щиро вітаємо гримким СКОБ! Бажаємо успіхів!

Україна

«...З великою радістю і вдячністю повідомляємо Вам про успішне переведення пластового злету «Кримська осінь-97». Цей злет був великим і незабутнім святом для 120 хлопців і дівчат з дев'яти областей України та Республіки Крим. Від імені усіх дорослих і дітей від усього сер-

ця дякуємо Вам за фінансову підтримку злету. Злет пройшов на високому професійному рівні. З нами були Бог і дуже добра погода.

*З дружнім пластовим привітом
СКОБ!*

пл. сен. Галина Каширіна»

ЗСА

Вітаємо Крайову Булаву УПС ЗСА

4 квітня 1998 року відбувся 16 Крайовий з'їзд УПС в ЗСА, на якому вибрано Крайову Булаву УПС.

Крайова референтка УПС — пл. сен. Катря Гарасевич, КН

**Katria Harasewych. 407 Hemlock Rd.
Flourtown, PA 19031 (215) 233-4918**

Заступник — пл. сен. Адя Федаш, ЧХ

Писар — пл. сен. Авра Слюсарчук, ЧП

Скарбник — пл. сен. В'ячеслав Вишневський

Діловод зв'язку з куренями — пл. сен. Оксана Кордуба, ЧП

Діловод членства — пл. сен. Оля Стасюк, Бурх.

Історія Пласту

В останньому Обіжнику Головної Булави УПС був поданий заклик надсилати знімки з пластового життя та історії куренів УПС для розміщення їх в Історії Пласту. На час нашого обіжника відгукнулися курені: «Дубова Кора», «Хмельниченки» і «Спартанки».

ГБ УПС має контакт з усіма куренями УПС, і всі курені будуть розміщені в Історії Пласту. Від Вас, Друзі, буде залежати, що буде розміщено про діяльність Вашого куреня! Тому не зволікайте! Присилайте свої листи на адресу:

О. Марченко. 33 Raymond Avenue, Toronto, ON M6S 2B1, Canada

Не залишайте писання Вашої історії іншим!

Сучасний стан Пласту в Україні

Пласт діє в усіх областях України та у Криму — біля 5 тисяч членів, з того біля 4,5 тисячі — діти та молодь до 18 років, решта дорослі особи, які займаються виховною і адміністративною діяльністю на добровільній засаді. Усі члени організації сплачують членські внески. Реєстрацію в керівних органах Пласту здійснили:

1990 рік

Львів, Рівне, Тернопіль, Київ, Стрий, Дрогобич, Червоноград, Золочів, Моршин, Самбір, Жидачів

1991 рік

Івано-Франківськ, Луцьк, Кам'янець-Подільський, Чортків, Коломия, Миколаїв (Львівської обл.)

1992 рік

Житомир, Запоріжжя, Кривий Ріг, Рогатин, Саджава, Сокаль, Товсте, Косів, Новий Розділ

1993 рік

Ужгород, Дніпродзержинськ, Остріг, Надвірна, Богородчани, Жовква, Заліщики, Борщів, Болехів

1994 рік

Донецьк, Світловодськ, Трускавець, Великі Мости, Барвінкове, Бучач, Великий Ходячків, Жизномир, Завалів, Користь, Хлівчани, Соснівка, Ходорів

1995 рік

Чернігів, Кіровоград, Севастополь, Червоноармійськ, Цюрупинськ (Олешки), Те-

офіполь, Ямниця, Долина, Лютинськ

1996 рік

Дніпропетровськ, Сімферополь, Полтава, Сіверськодонецьк, Красноперекопськ, Чернівці, Лозова, Красне, Козова, Борислав, Белз, Ічня, Орлиці, Черкаси, Привільне

1997 рік

Вінниця, Одеса, Маріуполь, Краматорськ, Вознесенськ, Дубно, Володимир-Волинський, Кременчук, Керч, Кузнецовськ, Здолбунів, Рахів, Ківерці

Беручи до уваги прихильників Пласту, які щойно починають працювати згідно з пластовими програмами, в Україні діє близько 90 осередків.

Пластова виховна праця відбувається у малих групах 8-10 осіб віком 6-11 та молоді 12-18 років. Заняття будуються на однаковій затвердженій програмі і передбачають гармонійний розвиток особистості в духовному, інтелектуальному, фізичному та суспільному аспектах. Завершенням річної діяльності є участь у пластовому таборі. Щороку Пласт проводить біля 70 таборів чисельністю від 30-50 осіб, пластові зустрічі чисельністю біля 200-300 осіб.

Для молоді 16-18 років Пласт прово-

дить щороку водні табори під вітрилами, сплави на річках, летунські табори, табори з альпіністики, спортивні і мистецькі табори, зимові лещетарські табори в Карпатах.

Пласт дбає про забезпечення членства інформацією та необхідною літературою.

Пласт має у своїй власності земельні ділянки в Карпатах, які використовує для пластових таборів.

Пласт виконує функцію посла Української Держави, інформуючи скавтський світ про Україну через газету «Plast — Ukrainian Scouting» та участю у різних міжнародних зустрічах, як 12 Світове Скавтське Джемборі в Голяндії, Європейські Джемборі у Чехії та Словаччини. У 1999 р. Пласт має представляти Україну на 13 Світовому Скаутському Джемборі в Чилі. Пласт активно співпрацює з державними установами і подав до Міністерства охорони здоров'я України розроблені пластунами-медиками санітарно-гігієнічні вимоги до переведення наметових таборів.

ст. пл. Андрій Гарматій,
Голова КПС України

28 курінь УПС «Верховинки» зголосився редагувати «Сеніорське Слово» у Пластовому Шляху. Редакційний комітет: пл. сен. Ніна Самокіш, пл. сен. Леся Юзенів, пл. сен. Оксана Кузишин, пл. сен. Надійка Світлична у співпраці з редактором пл. сен. Романом Барановським.

Відповідальні за «Сеніорське Слово» — 28 курінь УПС «Верховинки»

Коли ти бачиш зруйноване діло цілого свого життя й можеш без слів взятися будувати його наново або за одним ударом стратити сотню разів виграну партію без жодного зворушення та зітхання;

коли ти можеш бути сильним, не перестаючи бути ніжним;

коли ти можеш любити всіх друзів, як братів, але так, щоб ніхто з них для тебе не був всім;

коли ти вмєш розважати, спостерігати і пізнавати, не стаючи скептиком або руїнником, мріяти, не даючи мрії стати паном над тобою;

коли ти потрапиш бути суворим, не впадаючи ніколи в лют, відважним, але ніколи безрозсудним;

бути добрим і мудрим, не стаючи моралізатором ані педантом;

зберігатимеш відвагу і не стратиш голову тоді, коли всі навкруг її втрачатимуть,

тоді князі, боги, щастя й перемога будуть навіки твоїми рабами,

тоді ти будеш людиною!

Р. Кіплінг

ВІДЙШЛИ НА ВІЧНУ ВАТРУ

Галина Крохмалюк

з дому Дворянин, член куреня УПС «Ті, що греблю рвуть», віддана пластунка та ентузіяст пластового виховання української молоді, зв'язкова юнацьких куренів і комендантка пластових таборів в Європі і ЗСА, член ОУН.

Померла в Філядельфії, ПА, 27 січня 1998 року на 92 році життя. Похована на могилі родини в Мюнхені, Німеччина.

Мирослав Раковський

«Буна», член Великого Племені Лісові Чорти, дипломований інженер, член Пласту від 1917 року, діяльний як станичний, голова КПС та член ГПБ, організатор і керівник «Лісової Школи» 1963-1974 рр., референт вишколу Кадри Виховників УПЮ 1973-1984, автор-редактор інструкторського підручника вишколів, редактор курінного видання «Листи до Братів-Фаміліянтів», нагороджений найвищими пластовими і курінними відзначеннями: Святим Юрієм в Золоті і Сріблі, Лицар Лисячого Хвоста і Кавалер Ордену Чортополоха.

Помер 1 лютого 1998 року у Вайдінг Рівер, Н.Й., на 91 році життя. Похований на цвинтарі в С. Бавнд Бруку, Н.Дж.

Любомир М. Шмігель

«Бузьо», член 10 куреня УПС «Чорноморці», ветеран війни в Кореї, віце-президент і генеральний менеджер АБ Дік Ком., муж довір'я в українській католицькій церкві св. Йосафата, член «Лицарів Колямба», Українець 1994 року. Помер в Рочестері, Н.Й., 29 травня 1997 на 65 році життя, похований на цвинтарі св. Гробниці.

Степан Ґела

інженер мірництва, виховник, громадський діяч. Співпрацював з проф. Ярославом Пастернаком при розкопках в Галичі-Крилосі в роках 1937-38. Був в'язнем злопам'ятної Берези Картузької. Займався філателією та виданням пластових марок із зображеннями писанок. Був в управі Пластової Кооперативи «Плай», також добродієм купна і перебудови Пластового Дому в Торонті. Короткий час співпрацював при видаванні пластових журналів. Причинився до видання Енциклопедії Українознавства. Дарував на всякі цілі, а передусім на відбудову пластової оселі «Сокіл» в Карпатах.

Помер 25 жовтня 1997 року в Торонті, Канада, на 92 році життя, похований на цвинтарі Парк-Ловг в Торонті.

Ярослав Ігнатій Макарушка

«Пузон», доктор медицини, народився 24 червня 1908 року в Україні. Член Пласту від 1918 року у Львові, зв'язковий куреня УПЮ при Торговельній Школі Товариства «Просвіта», член гуртка УСП ім. Бою під Крутами, комендант УПЮ в 1927-28 рр. Член 3 куреня УСП і УПС «Лісові Чорти» від 1928 року. Член булави Окружного табору на Соколі в 1930 році. Під час німецької окупації опікувався раненими підпільниками — членами ОУН. Видатний лікар, довголітній член УЛТПА, лікар Народної Лічниці у Львові, автор «Лікарського Вісника», директор лікарні у Бібрці біля Львова, лікар у таборах втікачів в Німеччині, а згодом в Нью-Йорку і в Еленс, Н.Дж., меценат громадських установ.

Помер 13 березня 1998 року у Мейплвуд, Н.Дж. Похований на цвинтарі св. Духа в Гошен.

пл. сен. Юрко Даревич — Сойка

ЧОТА КРИЛАТИХ

Цього року припадає 50-ліття 18 куреня УПС і 7 куреня УСП «Чота Крилатих», в скороченні «ЧоК». Курінь був заснований 1946 р. в німецькому місті Авґсбурзі, де після II Світової Війни опинилася велика кількість українців. Назву куреня, як і багато курінних звичаїв та практик у відповідному приміненні, юнаки-засновники взяли від популярної тоді повісті Юри Шкрумеляка «Чота Крилатих». Між засновниками куреня були Адам Антонішин, Володимир

▲ Летунський табір 1998 року, Україна

Гайдук, Степан Петелицький, Володимир Гриньків, Василь Кушнір, Мирослав Шмигель, Дмитро Штогрин, Михайло Юзенів, Микола Василик, Володимир Горський, Онуфрій Цабанюк та інші. Тоді прийнято статут ЧоК, вибрано сл. п. Євгена Коновальця патроном та намічено клич куреня «Наше життя Україні». Між завданнями та обов'язками «крилатих», які встановлено тоді, знаходимо:

Виробляти провідницький хист та реалізувати його на провідних становищах в Пласті, українській громаді та суспільстві в загальному.

Готувати себе на повноцінних працівників будови та закріплення Української Соборної Самостійної Держави.

Підвищувати свій інтелектуальний рівень шляхом вищої освіти та самоосвіти.

Активно працювати в суспільно-громадському секторі.

Плекати і поширювати традиції українсь-

кого летунства і мореплавства.

Вивчати теж культурні надбання народів країн свого поселення та бути гідними представниками українського народу.

Ці, як і інші, засади куреня «Чоти Крилатих» залишилися в великій мірі незмінними по сьогоднішній день.

До 1950 року більшість членів-основників ЧоК розбрелася по країнах західного світу, зокрема, Америки, Канади та Австралії, де продовжували діяльність та розбудову куреня. Особливо активними стали стежі та осередки ЧоК в Нью-Йорку, Нью-Джерзі, Бофалло та Міннеаполіс в Америці, у Вінніпегу в Канаді та в Австралії. У проводах крайових старшин, станиць та вишкочів, серед виховників пластової молоді, як і в командах таборів і зустрічей часто зустрічалися та зустрічаються імена «крилатих».

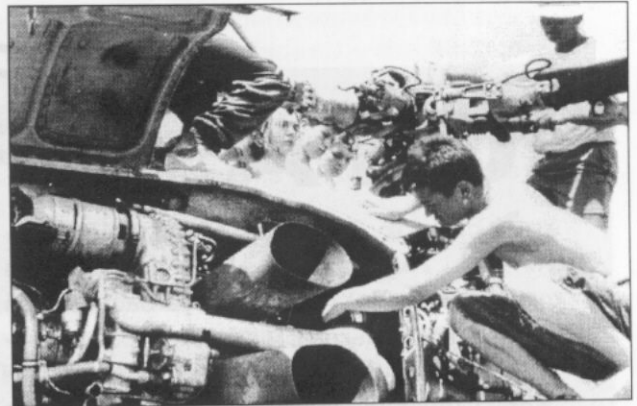
«Чота Крилатих» організаційно ділиться на дві частини, сеніорський «Ключ Ворона» та старшопластунський «Ключ Чайки». Крім того, члени куреня, які є активними виховниками, творять «Ключ Сокола». Членами куреня стають «рекрути» з-поміж кандидатів, активних в Пласті і поза Пластом. При присяженні, що нормально відбувається в час Великої Ради куреня, члени ЧоК дістають псевда — звичайно назви птахів, як наприклад, «Чапля», «Синиця», «Чиж», «Горобчик» та інші. В сучасну пору Ключ Ворона нараховує декілька десятків членів, а Ключ Чайка охоплює невеликий гурток старших пластунів, здебільша в Америці, Канаді та Австралії. Три роки тому пл. сен. Онуфрій Цабанюк, «Сорока», з Австралії ініціював зорганізування пластового осередку в його рідному місті Ворохті, де й популяризував курінь «Чоту Крилатих» серед тамтешньої молоді. Без сумніву, курінь зацікавлений в поширенні своїх ключів на терени нашої но-

ПЛАСТОВІ КУРЕНІ

вовідродженої батьківщини України.

Чи сповнили і сповняють члени Чок обов'язки, визначені 50 років тому? Більшість членів куреня відповіли б, що так. Ще в 1947 році трьох членів куреня, Михайло Романів («Ворон»), Микола Ластович («Чайка») та Петро Вірстюк («Сокіл») вернулися на Україну, щоб взяти безпосередню участь в нерівній боротьбі українського підпілля з російсько-більшевицькими окупантами. Доля цих наших друзів-крилатих нам, що проживаємо на заході, майже невідома, хоч знаємо, що Микола Ластович був пійманий і засланий на Сибір. Саме в їх честь названо ключі УПС і УСП

навчих конференцій при Іллінойському Університеті в Урбані (Америка), Юрія Котовича, «Пташку», професора хемії при Альбертійському університеті в Едмонтоні (Канада), д-ра інж. Юрія Бабія, «Сову», з Торонта, Ігоря Старака, «Канарка», професора соціології в університеті Квінсланд в Австралії, Івана Мигула, проф. історії в університеті Бішопс в Канаді, Андрія Березу, проф. інженерії в Брендонському університеті (Канада), молодих докторантів Адріана Мандзія та Ореста Бабія та інших. Тут немає місця вичислювати в подробицях чи вичерпно діяльність та досягнення всіх «крилатих», чи то в Пласті, чи поза ним. Але я, як теперішній провідник нашого сеньорського куреня «ключа Ворона», з вдволенням спостерігаю активність і працю друзів-крилатих, які гідно крокують дорогою, на яку пустилися члени куреня 50 років тому.

Закликаю всіх, хто цікавиться нашим куренем, хотів би більше про нього довідатися, а то й вступити в наші ряди, звертається на адресу: Jurij Darewych, 2074 Feldwood Rd., Mississauga, Ontario, M3J 1P3 Canada., число тел.: (905) 848 6997, факсу: (905) 270 1530, чи на електронну адресу darewych@yorku.ca.

▲ Летунський табір 1998 року, Україна

куреня Чоти Крилатих. В новіших часах ст. пл. Данило Даревич, «Папуга», з Торонта брав участь в походах молоді по Україні 1990 р. п. н. «Дзвін» та в акції за незалежність п. н. «Актив Волі» перед референдумом в Запорізькій області України 1991 р. Друг Володимир Свинтух, «Щиглик», декілька років працює при відновленні телефонічної мережі України, а пл. сен. Зенон Степчук, «Хижак», є представником великої фірми МММ на Україні та в східній Європі в загальному. Знову ж ст. пл. Адріан Мандзій, «Пінгвін», з Рочестера в Америці вже декілька років підряд організує та провадить археологічні розкопи в Кам'янці на Поділлі з участю українських та чужинецьких археологів.

Склалося так, що серед рядів крилатих є немалий гурт науковців. Згадаю, для прикладу, Дмитра Штогриня, «Бузька», довголітнього організатора та керівника загальновідомих україноз-

▲ Летунський табір 1998 року, Україна ▼

Володимир Бобечко

ЧЕТВЕРТІ ХВИЛІ

Скажу відразу, що маю на увазі «Хвилі Стрия». Якщо ця словесна єдність Вам незнайома — давайте з'ясуємо, що ж за нею сховано від невтаємниченого ока. А для цього пропоную скористатися оком трохи вже втаємниченим. Тобто моїм. Або, якщо точніше, — подивитися крізь суб'єктивні окуляри моїх скромних спогадів і спостережень.

I
Почнемо від первинного.

Хто родом з бойківського краю, той пам'ятає брата і сестру: Стрий-град і Стрий-річку. Сестриця, звісно, старша, бо від неї пішло «родинне ім'я». Десь у горах завмер момент її народження, повторюваний щомиті вже безліч віків. З дитячою усмішкою поспішає вона додолу, підлітком-розбишакою скаче поміж камінням, росте, набуваючи юної грації, а потім, діставшись, нарешті, рівнини, гордовитою красунею легко несе свої сріблясті й терпкохолодні хвилі. А вони століттями обмивають піт і кров невгамовних берегів та нашіптують зорям таємниці закоханих і поетів (що, зрештою, одне й те ж). І мені юнацької пори писалося:

*Знову сонце заграви рубінові
Тихо згасить у хвилі Стрия,
Знов бутони розквітнуть шипшинові,
Де любов розцвітала моя...*

А оскільки мені писалося, то моя вчителька, пані Марія Андріїв, віддала ту глину, якою я був, до потрібних і вправних рук. Так я потрапив до згуртованого стрийських письменників, художників, композиторів та інших служителів Аполлона. То було літературно-мистецьке об'єднання під назвою... «Хвилі Стрия».

II

Ці «Хвилі» мають зафіксовану в часі точку відліку — 1964 рік. За три десятиліття «поплавала» в них майже сотня митців. Близько 50 оригінальних прозових і поетичних книг та збірників пісень, понад тисяча публікацій в газетах і журналах, 90 виставок образотворчого мистецтва — то лише найпомітніші віхи діяльності об'єднання. Шістьох «Хвилі Стрия» занесли до Спілки письменників України, а ще багатьом подарували чудову можливість шукати, рухатися вперед, добиратися до свого моря. «Хвилі» — це коло жреців мистец-

тва, це спільне творче горіння, це щаслива приреченість на служіння високому.

На жаль, я не застав серед живих славних художників Петра Обалю та Остапа Оброцу, композитора Романа Савицького, прозаїка Бориса Загорюлька; не встиг познайомитися з Зеновієм Красівським — письменником-борцем, членом Головного Проводу Організації Українських Націоналістів та головою Проводу ОУН в Україні. До Тернополя на той час уже перебрався поет і художник Михайло Левицький, аби очолити тамтешній Рух. Але «Хвилі Стрия» залишилися потужним мистецьким осередком. Я потрапив до середовища людей обдарованих, непересічних особистостей. Це — поет, перекладач і художник Мирон Нестерчук, прозаїк Анатолій Сергієнко, поетеса Леся Павлів, художник Зеновій Куйбіда, письменники Віктор Рафальський і Мирослав Мелень — визначні діячі національного руху, що провели в комуністичних застінках відповідно 29 і 15 років. І, звичайно ж, творець і керівник об'єднання Віктор Романюк — поет, публіцист, Заслужений працівник культури України.

У Галичину він приїхав з-під легендарного Острога на Волині. Закінчив два вищі інститути, був директором Стрийського Будинку Вчителя, тепер очолює міський відділ культури та акціонерне товариство, яке називається... Стоп, про це пізніше. А зараз повернімося до того розтривоженого 1988 року, коли я приєднався до літературно-мистецького об'єднання «Хвилі Стрия».

...Підгір'я тоді закипало мітингами, зацвітало синьо-жовтим. На чолі відродження стояла інтелігенція, насамперед творча; серед лідерів — Віктор Романюк.

Тої осені у Стрию прогрімало Свято української мови. Тепер це звично. Тоді було ризиковано і навіть революційно.

Я, розхвилюваний школяр, опинився із згортком віршів на сцені міського Будинку культури. Поряд — Віктор Романюк, Мирон Нестерчук, Леся Павлів, львівські поети Богдан Стельмах і Ростислав Братунь, професор Михайло

3-ПІД ПЕРА

Шалата з Дрогобича... Палкі промови, іскрометна поезія, слова сміливі й полум'яні, від яких спалахувала оплесками зала. І незнаний раніше присмак волі, і щасливий блиск очей, і просвітлені обличчя земляків... Таке не забувається.

1990 рік. Стрияни обирають В. Романюка до парламенту, який незабаром проголосить незалежність. В 14 березня над Стрийською міською Радою піднімається в небо синьо-жовтий прапор. Вперше в Україні за багато десятиліть.

То були дні веселої весняної грози. Хвилі історії били по фундаменту одіозної системи, хвилі гарячої радості підкочувались до горла. Гомоніла Україна. Хвилювалася Стрийщина.

III

Закінчивши університет, я повернувся до рідного міста, до літературно-мистецького об'єднання. В той час В. Романюк зорганізував Стрийське телебачення — акціонерне товариство з уже знайомою нам назвою — «Хвилі Стрия». Сталося, що і в цих «Хвилях» я віднайшов своє місце.

Щовечора стріяни та мешканці навколишніх міст і сіл вмикають 23 телеканал, і до їхніх домівок приходять після денних трудів жаданий відпочинок і добрий настрій.

Найсвіжіша інформація з усіх кутків світу, політичний, економічний і культурний пульс регіону, розваги, музика, художні фільми і, звичайно, реклама — все це несуть людям за десятки кілометрів хвилі Стрийського телебачення. «Хвилі Стрия».

IV

А тепер прокрутимо стрічку часу на 15 років назад. Саме тоді з'явилася у Віктора Романюка думка, яка згодом набула масштабності, чітких обрисів, енергії до життя. А матеріалізуватися судилося їй лише восени нинішнього року.

У первісному вигляді то був задум видати книгу про досвід роботи нашого літературно-мистецького об'єднання. Але сумнозвісна радянська бюрократія і тут не зрадила своїх традицій. Було довге й безпросвітне «переживання» в різних інстанціях: чому? навіщо? кому це потрібно? і т.п. і т.д. Та й будь-який рукопис, навіть потрапивши тоді до видавничого плану, «вилежував» довжелезні черги, щоб після цензурної «дезінфекції» аж через 3-4 або й 10 літ стати, нарешті, книжкою.

Року 1985 п. В. Романюк домогся рішення влади: випустити книжку у видавництві «Молодь». Проте настала епоха тотальних дефіцитів, у тому числі й на папір. А далі — розпад СРСР, «бархатна революція», інфляція та економічна криза. І мрія терпляче чекала свого втілення ще цілий десяток років.

Поет продовжував збирати, редагувати, передруковувати матеріали для майбутньої книжки. А вона тим часом переросла рамки літературно-мистецького об'єднання і вже мала охопити всю Стрийщину з різнобарвним спектром її буття.

Так і сталося. У видавництві «Щедрик» тритисячним накладом з'явилася вимріяна книга. Підзаголовок її звучить так: «Сторінки з історії культури та національно-визвольного руху. Сучасне літературно-мистецьке життя». В анотації сказано: «...Книга про місто Стрий і Стрийське Підгір'я. Вміщені в ній дослідницькі праці, нариси, есе, художні і музичні твори, репродукції творів живопису, графіки, скульптури, народного мистецтва, численні фотодокументи розповідають про драматичну історію Стрийщини, про її суспільно-політичне і літературно-мистецьке життя, про боротьбу підгірян за національне і соціальне визволення, про сильних духом людей... Це своєрідне продовження книги «Стрийщина» (у трьох томах), що побачила світ за кордоном (1990-1993)».

Нова книжка — явище унікальне і, безперечно, має вагу не лише для нашого краю, але й в обряях загальноукраїнських.

У неї багато авторів: цілий ряд літераторів-стриян, відомі майстри пера зі Львова — Дмитро Герасимчук, Богдан Стельмах і Роман Кудлик, вчені зі світовим ім'ям — Ярослав Ісаєвич та Григорій Дем'ян і ще чимало розумних людей. Сам п. В. Романюк написав статтю «Пісня і праця — великі дві сили» (огляд літератури і мистецтва Стрийщини), упорядкував книжку і здійснив її загальну редакцію. Кожен, хто візьме до рук цю важеньку-таки річ, хто перегорне сторінки — зрозуміє, яка велика праця стоїть за цим витвором думки і духу. Книга має значний обсяг — великий формат і понад 650 сторінок. І це — лише перший том. Наступні — будуть. У цьому Віктор Романюк переконаний. На світ просяться ґрунтовні дослідження про січове стрілецтво, стрийський театр, освіту і природу, чекають на читача нові літературні твори...

Презентація відбулася 18 листопада...

Що? Забув сказати, як називається книга? Та Ви вже й самі, мабуть, здогадалися. Ну, звичайно ж — «Хвилі Стрия».

Четверті хвилі.

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ PLASTOVY SHLIAKH

Пластовий журнал

ч.2 (118) 1998

Виходить кварталньо

Реєстраційне свідоцтво KB №2821

Редакція

Головний редактор	пл. сен. Любомир Онишкевич
Співредактори	пл. сен. Володимир Соханівський пл. сен. Лариса Онишкевич
Представник Булави УСП	ст. пл. Андрій Ганкевич
Представники Булави УПС	пл. сен. Роман Барановський
Представники країв	
УКРАЇНА	ст. пл. Сергій Юзик, ст. пл. скоб Андрій Чемеринський
ПОЛЬЩА	ст. пл. Петро Тима
БРАЗИЛІЯ	пл. сен. Корнелій Шмулик
АВСТРАЛІЯ	пл. сен. Ольга Дудинська
Діловод видань при ГПБ	пл. сен. Богдан Колос
Мовний редактор-коректор	ст. пл. Ольга Свідзинська
Дизайн і макет	ст. пл. Андрій Гарматій
Художник	ст. пл. скоб Василь Бущак
Фотокореспондент	ст. пл. Богдан Яцишин
Верстка	Дмитро Дашков

Адреса для листів:

в Україні:	в діаспорі:
Пластовий Шлях	Любомир С. Онишкевич
а/с 65	9 Dogwood Dr., Lawrenceville
Львів, 290000	NJ 08648, USA
тел./факс: (0322)628527	(609) 883-2488
e-mail: andrij@harmat.lviv.ua	fax (609) 883-2470
plast@icpm.lviv.ua	e-mail: wytr53a@prodigy.com

Адреса Адміністрації: Plastovy Shliakh
P.O.Box 303
Southfields, New York,
10975-0303, USA

Видає: Головна Пластова Булава

Друк: ТзОВ "Простір М"

Статті, підписані прізвищем, псевдонімом або ініціалами автора, висловлюють погляди автора, які не завжди збігаються з думками редакції чи пластового проводу і не конечно є офіційним становищем Організації ПЛАСТ. Редакція застерігає собі право виправляти мову, стиль, а теж часом скорочувати надіслані статті та відсилати авторам до зміни ті листи, які на думку редакції могли б бути для когось образливі.

Просимо вчасно повідомляти про зміни адреси до адміністрації. Журнали, які повернулися не з вини адміністрації, висилатимемо вдруге на нову адресу тільки за додаткову оплату.